LIETUVIU DIENOS

LD 25 METŲ SUKAKTIES MINĖJIMAS. KALBA A. SKIRIUS, LEIDĖJAS

LITHUANIAN DAYS

NOVEMBER 1976

1976 M. LAPKRIČIO MĖN.

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd., — Hollywood, CA 90029
Telefonas: 664-2919

1976, lapkritis Nr. 9 (168)
November, 1976 No. 9 (168)
Eina XXVII metai
Volume XXVII

Redaguoja
REDAKCINĖ KOLEGIJA

Anglų k. Redaktorius / English Editor
ALFONSAS A. MILUKAS

Atsakomasis red. - Leidėjas / Publisher
Administratorius / Circulation Manager
ANTHONY F. SKIRIUS

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.
Signed or initialed articles do not necessary reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį.
Republication of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN", PUBLISHED 1946-49.

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku.
If subsription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will be renewed automatically.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina $1.25 Single Copy $1.25

Prenumerata metams $12.00 bet kuriame pasaulio krašte.
Subscription $12 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription $20.00.

"Second Class Postage Paid at Los Angeles, California".

TURINYS / CONTENTS

LIETUVIŠKOJI DALIS

Psl.

Sveikinimai ir linkėjimai. 3

"Lietuvių Dienos" ir jų redaktoriai. Žodis, pasakytas LD žurnalo minėjime. I. Medziukas. 6

Jie kuria savo tautai. Lietuvių Rašytojų Draugijos 30 metų išeivijoj atgaivinimo proga. L. B. 8

Rašytojas Antanas Vaičiulaitis. 70 metų amžiaus proga. (b. b.) 10

A. Vaičiulaičio raštų bibliografija. Parengė V. Prižgintas. 10

A. Vaičiulaičio romanas "Valentina". P. Jurkus. 10

Girios Andrius. Pasakojimas. A. Dzilums. Iš latvių kalbos vertė A Tenisonas. 11

Lietuvių ženklai greitkely. J. Pr. 13

Lietuvių kultūros muziejus. Kun. J. Prunskis. 13

Gražus tautos dienos minėjimas Argentinoje. Jz. Šiušis. 14

"Lietuvių Dienų" žurnalo sukaktis. 15

Kalifornijoje gyveną LD skaitytojai, kurie prenumeruoja žurnalą daugiau kaip 25 metus. 15

Dail. Br. Murino ir dail. Vl. Vaitiekūno dailės parodos Chicagoje. 16

Iliustruota kronika. 17

ENGLISH SECTION

Pages

President-elect Jimmy Carter Will Support Lithuanians Even Better 18

Church and Human Rights, Most Rev. Arch. J. L. Bernardin 19

Aspects of Russification in Lithuania: Vl. Zilius, painter 20

Lithuanian in Philately (II): GUDAI, by A. Bernotas 21

Western Catholics Urged to Support Lithuanians 21

Lithuanians in the News 21

Viršelio ir LD 25 metų sukakties minėjimo foto nuotraukos — Leono Kanto, Flatte of Hollywood studijos savininko.

Redakcijos pataisymas: 1976 m. rugsėjo mėn. LD nr. 16-17 psl. visos foto nuotraukos buvo V. Bacevičiaus. Pavardė praleista per neapsižiūrėjimą, bendradarbį atsiprašome.

VIRŠELIAI / COVERS

Pirmasis / Front Cover

"Lietuvių Dienų" 25 metų sukakties minėjimo metu — kalba leidėjas A. Skirius.

Žemai — garbės stalas ir dalis minėjimo dalyvių.

Happy Birthday

(1950—1975)

Among the many lively events of the October pre-election month, a number of California Lithuanians gathered at the Los Angeles Ambassador Hotel, on Sunday, the 17th, to rejoice at a birthday party of the LIETUVIU DIENOS (LITHUANIAN DAYS), the monthly bilingual, illustrated magazine covering Lithuanian life, art, culture and aspirations—which is now entering the second quarter of its existence.

It is instructive to glance back to the period of the early 1950s, when rehabilitating Lithuanians discovered the Pacific Coast in numbers and found life conditions encouraging enough here to raise their hopes and expectations of a fuller, more total recovery. The Lithuanian religious and social leaders took aim forthwith that the religious and cultural needs of their countrymen in Western America be also tended to.

A. Skirius of Oakland was invited to settle in Los Angeles with his family in 1950 and extend his tabloid "Kalifornijos Lietuvis" to the LIETUVIU DIENOS of its present direction. For 26 years coping with the chores of publishing was an uphill struggle—and an unremunerative labor both to him and the associate editors of and contributors to the magazine.

BACK COVER / ANTRASIS VIRŠELIS

Above (left side of honorary guests table), among the artist performers of the event are some of the editors, contributors, and the master of ceremonies, V. Cekanauskas.
Center (left side of the dais): Mr. and Mrs. Skirius, Rev. J. Kucingis, and "L.D." editors, past and present.
Bottom: Guests at the dais and the front row table celebrants.

VIRŠUJE — Kairysis garbės stalo šonas, iš kairės: sol. J. Čekanauskienė, pianistė R. Apeikytė, arch. Edm. Arbas, rašytoja Alė Rūta-Arbienė, buv. vyr. red., Aldona Brazdžionienė, poetas Bernardas Brazdžionis, buv. vyr. redaktorius, Dalila Mackialienė, buv. vyr. red., prie staliuko programos vedėjas inž. V. Čekanauskas.

VIDURYJE — Dešinysis garbės stalo šonas, iš kairės: A. Skirius, LD žurnalo įsteigėjas ir leidėjas, B. Skirienė, prel. J. Kučingis, I. Medziukas, LD bendradarbis, Medziukienė, Milton Stark, buv. anglų dalies vyr. red., Bronė Starkienė, pirmoji "Kalifornijos Lietuvio" bendradarbė, Alf. A. Milukas, dabartinis angl dalies red.

ŽEMAI — Visas garbės stalas ir dalis minėjimo dalyvių.

"Lietuvių Dienų" žurnalo 25 m. sukakties minėjimo dalis Ambassador viešbutyje, 1976 m. spalio 17 d.

"Lithuanian Days" magazine held its 25th anniversary celebration at Los Angeles' Ambassador Hotel on October 17.

SVEIKINIMAI IR LINKĖJIMAI

LITHUANIAN LEGATION

Washington, D.C.

1976.X.8d.

Didžiai Gerbiamasis *Lietuvių Dienų* Leidėjau,

LIETUVIŲ DIENŲ žurnalo 25 metų sukaktimi tenka nuoširdžiai pasidžiaugti. Daug sunkumų pakelta, daug naujenybių įnešta jūsų sumanumo ir ryžto dėka.

Leidėjas ir redaktoriai tobulino ir išlaikė *Lietuvių Dienų* žurnalą įdomų ir gyvą. Garbė Jums visiems ir džiaugsmas mums. Iliustruotas žodis kartais daugiau sveria, kaip ilgiausi straipsniai.

Tad, linkiu kuo nuoširdiausiai, kad *Lietuvių Dienų* leidėjas, redaktoriai ir bendradarbiai nepavargtų, bet dar stipresniais užsimojimais per šį žurnalą gaivintų mūsų ir mūsų pavergtų brolių dvasią.

Ištvermės, sėkmės ir ilgiausių metų!

Prie šių linkėjimų jungiasi ir O. Bačkienė.

Gilia pagarba, Dr. S. A. Bačkis
Lietuvos Chargé d'Affaires
ad interim

Mielas Antanai,

Dėkoju už malonų kvietimą dalyvauti *Lietuvių Dienų* sukakties minėjime. Negalėdamas šiuo kvietimu pasinaudoti, siunčiu šį sveikinimą.

Lietuvių Dienos man atrodo tarsi lietuviškas švyturys prie gražiųjų Pacifiko krantų. Paveikslu ir žodžiu jos informuoja apie lietuvių veiklą ir stiprina jų dvasią.

Su malonumu prisimenu tuos kelerius metus, kai teko su būriu šaunių bendradarbių rūpintis *Lietuvių Dienų* redagavimu. Taip pat po to jas su malonumu skaičiau ir džiaugiaus jų reguliariu pasirodymu.

Redakcijai keičiantis, tu, Antanai, buvai ir esi ta uola, ant kurios laikosi tas lietuviškas švyturys prie Pacifiko. Be tavo ryžto ir aukos nebūtų *Lietuvių Dienų*. Tu esi vienas iš tų retų išeivijos veikėjų, kuris asmeniškai esi išvaręs didelį barą lietuvių spaudos leidime. Tai aiškiai rodo *Lietuvių Dienos* ir eilė išleistų knygų.

Sveikindamas tave ir redaktorius šios *Lietuvių Dienų* sukakties proga, linkiu ir toliau taip gražiai išlaikyti šį šviesų švyturį prie Pacifiko krantų.

Juozas Vitėnas.

Washington, D.C., 1976 spalio 17 d.

Iš kairės: Dalila Mackialienė LD minėjime skaito sveikinimus, gautus raštu. A. Skirius skaito sąrašą LD skaitytojų Los Angeles ir apylinkėse, kurie prenumeruoja žurnalą nuo pat jo įsisteigimo. Alė Rūta-Arbienė, buv. vyr. red., sveikina LD žurnalą ir leidėją.

Dalila Mackialiene (l.), one time editor of "L.D." announces messages of congratulation. Publisher A. Skirius honors the charter subscribers, Ale Ruta Arbiene, also a former editor, extends her felicitations.

CONSULATE GENERAL OF LITHUANIA
1 Trillium Terrace, Toronto Ontario

Didžiai Gerbiamam Antanui F. Skiriui,
Lietuvių Dienų leidėjui,

Manyčiau kad *Lietuvių Dienų* steigėjai savo galvojimu leisti šį žurnalą yra panašūs į kun. J. Tumo sumanymą, apie kurį jis 1904 spalio 24 rašė kun. A. Dambrauskui:

"Kažingi pamieginus išleidinėti neperiodiškai kokį rimtą spauzdinį, kad ir etnografišką, kaip Basanavičius svajoja. Begu nebūtų tai akstinas prie tyrimo savųjų dalykų."

Taigi, 1950-aisiais pamėginta ir ištesėta: dvidešimt penkerius metus mūsų tautinei kultūrai, visuomeniniams ir politiniams tikslams tikrai gražiai bei naudingai padirbėta.

Tad šią sukaktį švenčiant, nuoširdžiai sveikinu Tamstą, kaip *Lietuvių Dienų* steigėją ir leidėją, buvusius ir esamus redaktorius, o taip pat bendradarbius, linkėdamas visiems energijos ir didelės sėkmės tolimesniuose šio oraus žurnalo darbuose.

Dr. Jonas Žmuidzinas.
Lietuvos Generalinis Konsulas Kanadoje

CONSULATE GENERAL OF LITHUANIA
Chicago, Illinois

Didžiai Gerbiamas Pone Leidėjau:

Labai dėkui už malonų kvietimą dalyvauti *Lietuvių Dienų* žurnalo 25-ių metų sukakties minėjime. Prašau priimti ir minėjimo dalyviams perduoti mano nuoširdžiausius sveikinimus šios garbingos sidabrinės sukakties proga. Linkiu Tamstai ir visiems *Lietuvių Dienų* bičiuliams ir rėmėjams geriausios sėkmės ir ateity tęsti svarbųjį lietuvybės ir Lietuvos laisvinimo darbą.

Ilgiausių metų *Lieuvių Dienom!*

Juzė Daužvardienė, Lietuvos Generalinė Konsulė

: : :

Ger. p. Antanui Skiriui, Lietuvių Dienų žurnalo leidėjui.

Minėdami Tamstos leidžiamo žurnalo 25 metų sukaktį, mudu su žmonele nuoširdžiai Tamstą sveikinam. Linkime Tamstai kuogeriausios sveikatos ir sėkmės dar ilgai tą įdomų ir naudingą žurnalą leisti.

Nuoširdžiai,
Dr. Julius Jonas Bielskis ir žmona.

Sveikintojai — iš kairės: inž. V. Vidugiris, A. Markevičius, arch. Edm. Arbas ir ir inž. A. Mažeika. Group of valedictorians

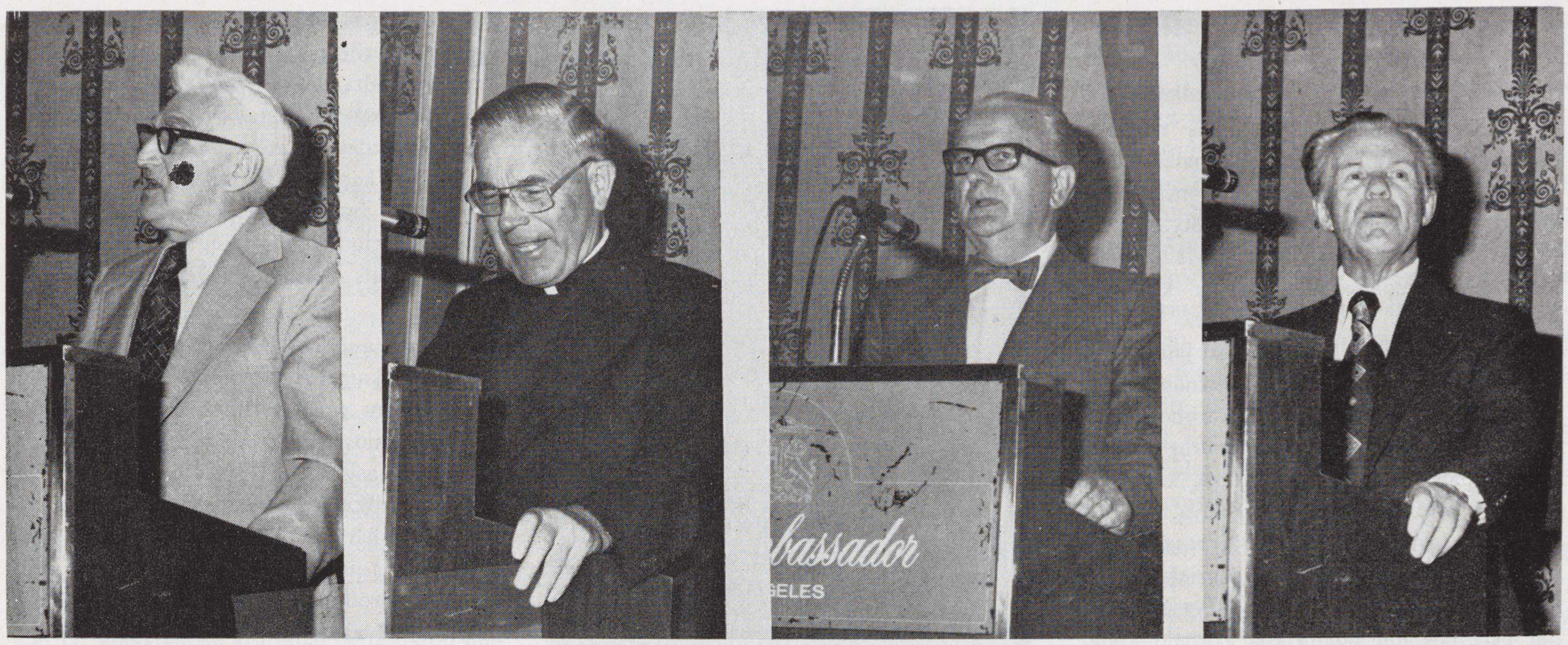

Sveikintojai — iš kairės: prof. J. Kuprionis, prel. J. Kučingis, V. Pažiūra, K. Karuža.

Continuation of congratulations.

AIDAI

1976.X.13

"Lietuvių Dienoms":

Išeivinėmis sąlygomis žurnalui ištesėti dvidešimt penkerius metus yra didelis dalykas, iš tiesų vertas sukakties šventinio paminėjimo. Dėkoju už pakvietimą dalyvauti rengiamoje sukakties šventėje. Tačiau nuo Atlanto pakraščio per toli pasiekti Pacifiko pakraštį. Betgi su visu nuoširdumu siunčiu sveikinimus, linkėdamas "Lietuvių Dienoms" kiek galima ilgesnės ateities.

J. Grinius

Giedant "Valio, Valio — ilgiausių metų!" —
iš kairės: D. Mackialienė, A. Skirius ir Br. Skirienė.

Publisher A. Skirius (center) is honored with a "Happy Birthday" song on his 65th birthday.

DIRVA

1976 m. spalių m. 13 d.

Gerb. p. Skiriau,

Žurnalo Lietuvių Dienos sidabrinė sukaktis tebūna paskata jums, kaipo leidėjui ir redaktoriui, bei visiems žurnalo bendradarbiams nepavargstamai talkinant lietuviškosios išeivijos visuomenei.

Tautos likiminėj kovoje kiekvienas leidinys, gaivinąs tos kovos dvasią, yra nepakeičiamas veiksnys.

Linkiu žurnalui sulaukti auksinės sukakties.

Jus gerbiąs,
Vytautas Gedgaudas, Dirvos redaktorius

: : :

Didžiai Gerbiamas Pone Skiriau,

Minint *Lietuvių Dienų* 25 metų gražią sukaktį, siunčiu Tamstai mano nuoširdžiausius sveikinimus ir geriausius linkėjimus ateičiai.

Su didžia pagarba,
Stasys Raštikis.

: : :

Lietuvių Dienoms,

Išeivijos spaudoje užėmusioms neeilinę vietą, linkime gyvuoti ir klestėti dar kelis kartus po 25 metus. L.D. leidėjui Antanui Skiriui ir ilgamečiui jų redaktoriui-poetui Bernardui Brazdžioniui —visų lietuvių pagarba ir padėka—už ištvermę ir kūrybingumą.

Ilgiausių metų!
Alė Rūta ir Edmundas Arbai.

: : :

Didžiai Gerbiamas p. Skiriau,

Nuoširdžiai dėkoju už kvietimą dalyvauti LIETUVIŲ DIENŲ žurnalo 25 metų sukakties minėjime. Apgailestauju, kad minėjime dalyvauti negalėsiu, tačiau ta proga LIETUVIŲ DIENŲ žurnalui, ištvėrusiam sunkų 25 metų spaudos kelią, linkiu ir toliau nepailsti ir, kaip iki šiol, savo gausiai iliustruotuose puslapiuose objektyviai informuoti lietuvus apie jų darbus, siekimus ir pasisekimus.

Su geriausiais linkėjimais,
Augustinas Kuolas, Toronto, Canada

: : :

Gerb. Antanui Skiriui

Nuoširdus ačiū už pakvietimą dalyvauti Tamstos leidžiamų "Lietuvių Dienų" 25 metų sukakties minėjime. Deja, seniems kaulams tai tolima kelionė—negalėsiu atvykti. O šiuo laiškeliu noriu palinkėti Tamstai ištvermės dar ilgai nešti leidėjo naštą, o redaktoriams siekti dar aukštesnių žurnalistikos aukštumų.

Su gilia pagarba,
J. Sonda, "Keleivio" redaktorius

"LIETUVIŲ DIENOS" IR JŲ REDAKTORIAI

Žodis, pasakytas LD žurnalo minėjime

"Lietuvių Dienos", iliustruotas mėnesinis lietuvių ir anglų kalbomis žurnalas, gimęs prie Pacifiko 1950 m. sausio mėnesyje, jau ketvirtį šimtmečio lanko savo skaitytojus, gyvenančius laisvame pasaulyje, teikdamas jiems lietuviško gyvenimo aktualijas ir kultūrines apraiškas.

25 metai žmogaus gyvenime tai jau netrumpas laikotarpis — kas buvo gležnas kūdikis, išaugo į stiprų vyrą. Kai pasižiūrime į pažįstamus veidus pirmųjų LD numerių nuotraukose ir palyginame dabar, matyti, kad laikas pakeitė jų bruožus ir plaukų spalvą, o daugelio jų jau seniai nebėra gyvųjų pasauly. Laikas ir jame atlikti darbai yra priežastis, kodėl čia susirinkome šį įvykį atžymėti, trumpai peržvelgdami nueitą LD žurnalo kelią.

Kaip žinome, šiame krašte laikraščiai ar žurnalai yra dažniausiai leidžiami tam tikrų grupių, organizacijų, vienuolijų. "Lietuvių Dienos" transformavosi iš "Kalifornijos Lietuvio", o jų leidėjas — Antanas Skirius, — paliko tas pats.

Antanas Skirius, būdamas patriotas, bet kartu ir praktiškas žmogus, numatė, kad toks leidinys išeivijoje yra labai svarbus ir reikalingas, bet kartu suprato, kad tai nežadąs jokio pelno, nes apskritai etninė spauda yra nepelningas verslas ir laikosi tik idealistų spaudos mylėtojų dėka. Kad "Lietuvių Dienų" žurnalas jau nuėjo tokį ilgą kelią, kai daugelis periodinių leidinių, ėję tik keletą metų, ar dar trumpiau, nepajėgė išsilaikyti, yra didelis nuopelnas Antano Skiriaus, jo ištvermingo pasiryžimo ir žemaitiško atkaklumo. Jam tad lietuvių išeivijos visuomenė turėtų išreikšti pagarbą ir dėkingumą.

Leidėjas, pats būdamas spaudos žmogus, suprato, kad periodiniam gausiai iliustruotam žurnale, koks yra "Lietuvių Dienos", turi atsispindėti kaip veidrody visas lietuvių išeivijos gyvenimas — kultūrinis, visuomeninis, politinis, visi atsiekimai — mokslo, meno, literatūros, lituanistinio švietimo, sporto ir kitose srityse. O tai atsiektina turint nusimanančių žmonių redakcijos štabą, visose kolonijose kvalifikuotų bendradarbių, gi svarbiausias vaidmuo yra vyriausiojo redaktoriaus. Tad leidėjo pagrindinis rūpestis buvo pakviesti nusimanančius savo darbe redaktorius. Pavartę LD komplektus, matome, kad visa tai leidėjui puikiai pavyko išspręsti.

Pirmasis LD vyr. redaktorius buvo Juozas Vitėnas, teisininkas, žurnalistinį patyrimą įgijęs dirbdamas Lietuvoje spaudos referentu ir vėliau būdamas leidėju ir redaktorium laikraščio "Žiburiai" Vokietijoje, Augsburge. Jis LD redakcijoje dirbo beveik penkerius metus. Suredagavęs 1955 m. birželio mėn. numerį (Nr. 6 (55)), iš redaktoriaus pareigų pasitraukė, ir perėjo dirbti į Amerikos Balsą Washingtone.

Juozas Vitėnas, pirmasis LD žurnalo vyr. redaktorius (iki 1955 m.).
Juozas Vitenas, first editor of "Lietuviu Dienos" (1950-1955)

"Lietuvių Dienų" rugsėjo mėn. numeris, Nr. 7, jau išėjo suredaguotas Bernardo Brazdžionio. Bern. Brazdžionio įsijungimas į LD redagavimą turėjo daug teigiamų bruožų. Jis poetas lyrikas, parašęs daug dainų ir kantatų, kurios kompozitorių harmonizuotos plačiai paplitusios visame laisvajame pasaulyje ir nuolat girdimos koncertuose. Jo eilėraščiai daug kur deklamuojami. Jo patriotiniai kūriniai perrašinėjami okupuotoje Lietuvoje ir kaip tautinės maldos slaptai eina iš rankų į rankas. Jis daugelio premijų laureatas. Ne be reikalo Pranas Naujokaitis savo Lietuvių literatūros istorijoje sako, kad tautos tarnyboje Bernardas Brazdžionis mūsų literatūroje stoja greta didžiojo tautos žadintojo Maironio. Antra, Brazdžionis atėjo į LD vyriausiojo redaktoriaus kabinetą su dideliu šio darbo patyrimu. Jis buvo redaktorius gausių periodinių ir neperiodinių leidinių, metraščių bei antologijų, pats išleidęs daugelį savo poezijos knygų.

Šį žurnalą Bern. Brazdžionis redagavo 17 metų. LD kaip turiniu, taip ir techniškai apipavidalinimu tapo vertingu lietuvių kultūrinio gyvenimo reprezentantu. Tai pripažino ir buvęs pirmasis LD vyr. redaktorius J. Vitėnas savo laiške, kurio ištrauka buvo įdėta LD 1959 m. birželio, Nr. 6 (95). Ten jis sako: "Kiekvienas naujas LD numeris dvelkia šviežumu ir atrodo tarsi geresnis tiek savo turiniu, tiek išvaizda už anksčiau ėjusius."

Gaila, 1972 m. birželio mėn., Nr. 6(125) randame Bernardo Brazdžionio atsisveikinimo laišką, iš kurio matyti, kad šis jo suredaguotas LD numeris yra paskutinis. Tolimesniam žody jis sako: "Džiaugiuosi pergyvenęs daug malonių valandų žurnalo redakcijoj, turėdamas progos iškelti daug kultūrinių laisvojo pasaulio lietuvių gyvenimo momentų, atžymėti menininkų kūrėjų, pabrėžti teigiamų bendruomenės gyvenimo tarpsnių žodžiu ir vaizdu".

Pasitraukimo priežastis — išėjimas į pensiją.

Sekantį LD, rugsėjo mėn., Nr. 7, pasirašė redakcinė kolegija. Tačiau matyti, kad šis numeris suredaguotas mūsų iškilios rašytojos laureatės Alės Rūtos, kuri pasirašinėjo kaip literatūros skyriaus redaktorė. Ji tame numery įdėtame žodyje, be kitų dalykų, taip sako: "Leidėjas laikė visą pastatą žemaitiška ištverme ir rėmė pinigu, kad kultūrininkai išeivijoje

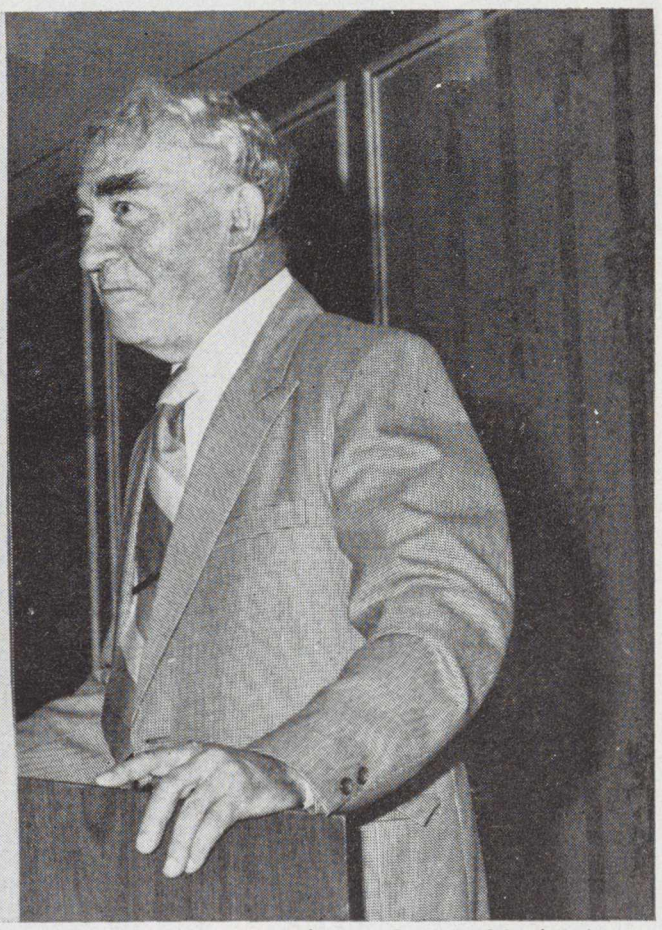

Pagrindiniai minėjimo kalbėtojai: Ignas Medziukas ir Bernardas Brazdžionis.
The two keynote speakers: Ignas Medziukas and Bernardas Brazdzionis.

bruzdėtų, kad jų darbai gausiai paveiksluose atsispindėtų... Po 17 metų Bernardas Brazdžionis iš redaktoriaus pareigų atsitolino — į šviesius poezijos kūrybos plotus dar labiau pasinerti."

LD 1972 m. spalio mėn., Nr. 8 (127) jau pasirašo redakcinė kolegija: Dalila Mackialienė, Pranas Gasparonis ir Vacys Prižgintas, o 1974 m. gegužės mėn. Nr. 5 (144) randame vyr. redaktore pasirašius Dalilą Mackialienę, kuri yra žinoma teatro žvaigždė, didelių užsimojimų režisierė, Los Angeles vardą išgarsinusi laisvųjų lietuvių pasauly. Redaktorės naštą nešusi nuo 1972 m. D. Mackialienė 1975 m. sausio nr. 1 (150) išspausdina savo "atsisveikinimo žodį", aiškindamasi, kad dėl laiko stokos pasitraukianti iš redaktorės pareigų, nes norinti atsidėti lietuviškam teatrui. Motyvai, žinoma, labai rimti, nes matome, kad D. Mackialienė yra labai daug darbo įdėjusi, kad Los Angeles Dramos sambūrio pastatymai priartėtų prie profesionalinio lygio. Tad suprantama, kad jos darbas šioje srityje buvo įvertintas teatro festivaliuose Chicagoj, o ir mes visai neseniai turėjome progos pasigėrėti jos pastatyta A. Kairio "Sidabrine diena".

Dalilai Mackialienei iš vyr. redaktorės posto pasitraukus, nuo to laiko iki šiol matome pasirašant, kad LD redaguoja redakcinė kolegija. Ne vienos "Lietuvių Dienos" dabar redaguojamos "redakcinės kolegijos"; svarbu, kad žurnalas eina ir nepameta savo veido.

Dar tenka paminėti tuos asmenis, kurie su

Milton Stark, pirmasis LD žurnalo anglų k. redaktorius (1950 metais).

Milton Stark, first and sole editor of the English section of "Lithuanian Days" in the 1950s.

vyr. redaktorium bendradarbiaudami, ilgesnį ar trumpesnį laiką, atliko daug ir stropiai jiems pavestų darbų. LD anglų kalba skyriaus vyr. redaktorium ilgą laiką buvo gabus vertėjas Milton Stark, 1954 m. išvertęs į anglų kalbą V. Ramono "Kryžius" (išleistus LD leidyklos). Taip pat anglų k. redaktoriais yra buvę Vytautas Adomaitis (parašų vertėjas), Elena Tumienė, (dabar Fullertono universiteto profesorė), Dalilė Polikaitienė, Rita Bureikienė ir pagaliau — Alfonsas Milukas, redaktorius ir šiandieną.

Kitose įvairiose srityse talkino Leonardas Valiukas, buvęs kurį laiką vyr. redaktoriaus pavaduotojas ir politinio skyriaus redaktorius; Juozas Kojelis — reportažo redaktorius; Juozas Tininis ir Alė Rūta-Arbienė —literatūros redaktoriai; Daumantas Čibas kurį laiką talkino foto nuotraukų srityje, pats būdamas prityręs fotografas. Be to, dar pradžioje redaktorium yra pasirašinėjęs Vl. Bakūnas (pusę metų); ilgesnį laiką meno redaktorium buvo dail. Povilas Puzinas; redakcijos nariu — A. Pauliukonis, sykiu buvęs administratorium.

Šiandien atžymėdami LD žurnalo nueitą kelią, mes su pagarba atsiliepiame apie visus, kurie savo darbais prisidėjo, kad "Lietuvių Dienos" eitų, klestėtų, tobulėtų ir skleistų tautinę kultūrą ir sveiką politinę nuovoką.

Šia proga leidėjui A. Skiriui tenka palinkėti geros sveikatos, kad jis ir visa jo redakcinė kolegija įsipareigojimus pajėgtų tęsti, o jeigu kada nors ateityje leidėjas pasijustų pavargęs, kad jis surastų tinkamą pakaitalą, nes LD žurnalas lietuvių išeivijai yra labai reikalingas.

Ignas Medziukas

Alfonsas Antanas Milukas, anglų k. redaktorius ir leidyklos vertėjas nuo 1969 m.

— A. A. Milukas present editor of the English section of "Lithuanian Days" and translator of the Publishing House (since January 1969).

Bern. Brazdžionis, LD žurnalo vyr. redaktorius nuo 1955 m., redagavęs žurnalą 17 metų.

— Bern. Brazdžionis (poet laureate), editor-in-chief and voluminous contributor to the "Lithuanian Days" for 17 consecutive years (1955 — 1972).

DAUMANTAS ČIBAS, buv. LD foto red., mums rašo:

Kalifornijos aukštosios Sekvojos žaliuoja tūkstančius metų. Kalifornijoj "Lietuvių Dienos" eina jau 25 metus. Tai dar tik pradžia, jos eis toliau, jų amžius taip pat bus ilgas.

Tegyvuoja leidėjas, redaktoriai ir ištikimieji skaitytojai!

P. S. Gaila, negaliu būti tarp jūsų. LD stiprybei siunčiu čekį.

Vista, Calif.

JIE KURIA SAVO TAUTAI

Lietuvių Rašytojų Draugijos 30 m. išeivijoj atgaivinimo proga

Tarp daugelio mūsų organizacijų, veikiančių už tėvynės ribų, ypatinga reikšmė tenka Lietuvių Rašytojų draugijai. Jos veikla ribojasi kūryba, duodančia impulso visam kultūriniam gyvenimui. Užsienio lietuviai jaučia šios draugijos vaidmenį ir jai rodo tinkamą dėmesį. Taip pat ir rašytojai gyvai suvokia savo misiją — kūryba ugdyti tautiečių dvasią. Tarp rašytojų ir visuomenės konfliktų nesimato. Kai kuriems iš jų visuomeninėje veikloje tenka net vadovauti, redaguojant žurnalus bei laikraščius, organizuojant kultūrinius renginius ar pirmininkaujant posėdžiams. Bet pagrindinis rašytojo siekis užsieny lieka kūryba. Jai aukoja jisai visas valandas, kurios susitaupo nuo tarnybinio darbo. Niekas čia lietuvio rašytojo neremia finansiškai, įskaitant ir honorarus, kurie būtų būtini tokiu atveju, išskyrus premijas, kurių aktyvesnieji ir kūrybingesnieji gauna net po keletą. Tatai ir yra jų materialinis ramstis. Berods, neteko pastebėti, kad rašytojui būtų buvus suteikta kokia kultūrinė premija "už nuopelnus", kokių nestinga kitiems kultūros veikėjams. Tuo būdu rašytojas, kaip ir kitas kuris mūsų visuomenės narys, turi pats apsirūpinti medžiagiškai, susirasdamas sau kokį nors kitos profesijos apmokamą darbą, kad išlaikytų save, savo šeimą, o kartais net kad ir savo knygą išleistų. Draugija neturi jokių medžiaginių išteklių, tat jos parama ir įtaka nariams tėra dvasinė ,moralinė. Rašytojų draugijos narių skaičius visada sukosi apie 100. Vyresniųjų dalis atsiskyrė, priaugo ir įstojo draugijon naujų Šiandieną draugija yra gerokai "atjaunėjusi", t. y. sulaukusi jauno prieauglio.

Dabar draugijoje yra 100 narių. Vyriausias amžiumi yra Nadas Rastenis, Donelaičio "Metų", Baranausko "Anykščių šilelio" ir kitų poezijos vertėjas į anglų kalbą; jauniausių tarpe — T. Pautieniūtė, Mirga Pakalniškytė (g. 1948) ir k.

Kai kas Rašytojų draugijos užuomazga laiko Meno Kūrėjų draugijos literatūros sekciją, kai 1920 metais į ją įsijungė Kaune gyveną rašytojai. Meno Kūrėjų draugijai priklausė Maironis, Sruoga, Kirša, Binkis ir kiti ano meto rašytojai.

Meno Kūrėjų Draugijoje kilo mintis pasidalinti sekcijomis. 1920 m. kovo 10 d. valdyba savo posėdyje pavedė poetui Faustui Kiršai suorganizuoti Literatūros ir poezijos sekciją. Parengtas ir išsiuntinėtas kvietimas poetams ir rašytojams atvykti į steigiamąjį sekcijos susirinkimą, kuris įvyko kovo 14. Pirmininku išrinktas Vincas Krėvė Mickevičius, sekretorium — J. Tumas-Vaižgantas, bibliotekininku — Balys Sruoga, valdybos nariais ir narių pavaduotojais : S. Šilingas, Žalia Rūta (kan. A. Sabaliauskas), J. Rainys (Papečkys) ir Kazys Binkis.

1922 m. sausio 31 įsikūrė Lietuvių Rašytojų ir Žurnalistų Sąjunga, į ją įstojo eilė rašytojų, kurie reiškėsi ir kaip žurnalistai (Vaižgantas, Vienuolis, Pronskus...).

1929 metais žurnalistai persiorganizavo į Lietuvių Žurnalistų Sąjungą. Kai kurie rašytojai tuo metu jau dalyvavo Universiteto Humanitarinių mokslų ir literatūros draugijoje, įsisteigusioje 1927 metais.

Prof. Sruogos, Juozo Grušo ir k. iniciatyva 1932 m. un-to patalpose įvyko Lietuvių Rašytojų steigiamasis susirinkimas. Pirmąją valdybą sudarė: Ignas Šeinius — pirmininkas, J. Grušas, G. Tulauskaitė, P. Vaičiūnas ir P. Karuža.

Draugija subūrė beveik visus vyresniosios kartos ir jaunuosius rašytojus Draugijos veikla buvo gyva ir labai jaučiama visuomeniniame gyvenime. Išleistas literatūros laikraštis. Imta rūpintis literatūros premijų steigimu 1935 m. įsteigta Valstybinė literatūros premija, teikiama Švietimo Ministerijos (5000 litų); įsteigta Sakalo leidyklos, Spaudos Fondo, Raudonojo Kryžiaus jaunimui, miestų ir kitos premijos. Į literatūros premijų komisijas L. Rašytojų draugija skyrė savo narius, ir tatai suteikė premijoms literatūrinio prestižo. Draugija ne tik rūpinosi lietuviais rašytojais, bet palaikė kontaktą ir su kitų tautų rašytojais ar jų draugijomis, rengė ekskursijas į užsienį, priėmė svečius iš užsienio. Draugijos svečiais buvo vokiečių, lenkų, prancūzų, rusų (emigrantų — I. Buninas) rašytojai.

Draugijos veiklą sutrukdė 1940 m. sovietinė Lietuvos okupacija. Draugijai primesta nerinkta valdyba ir ji pati pavadinta "Tarybų Lietuvos Rašytojų Sąjunga". Visi buvusios draugijos nariai turėjo paduoti prašymus įstoti į naująją sąjungą. Paduodant prašymą įstoti į sąjungą, reikėjo užpildyti ilgiausios anketos, liečiančios visą gyvenimą. Ne visi buvo priimti, daug katalikiškos, tautinės krypties rašytojų buvo palikta "už durų".

Vokiečių okupacijos metu senoji draugija atkurta, išrinkta valdyba, bet jos veikla buvo pogrindinė. Draugija rūpinosi narių, bibliotekų, muziejų reikalais. Antrą kartą ateinant komunistams, į užsienį pasitraukė per 80% visų Lietuvos rašytojų. Į tremtį juos stūmė žiauri pirmosios sovietų okupacijohs patirtis. Nežinomybė rodėsi priimtinesnė, kaip dvasinė ir fizinė priespauda (Pirmosios okupacijos metu eilė rašytojų buvo ištremta į Sovietijos gilumą, daugelis atskirų rašytojų prievartaujama, terorizuojama, persekiojama.).

Tremty, Vokietijoje, Lietuvių Rašytojų draugija atgaivinta 1946 m. sausio mėn. Tuebingene įvykusiame visuotiname susirinkime. Po metų suvažiavime Augsburge, 1947 m. vasarą patvirtinti draugijos įstatai. Pirmuoju draugijos pirmininku išrinktas Stasys Santvaras. Draugija

Lietuvių Rašytojų Draugijos valdyba Los Angeles 1962 m. Iš kairės: Alė Rūta, Bern. Brazdžionis — pirm., Br. Raila, J. Tininis.
Extcutive Board of the Lithuanian Writers Association elected 1962 in the city of Los Angeles.

Lietuvių Rašytojų Draugijos valdyba Chicagoje. Sėdi (iš k.): V. Ramonas, B. Babrauskas, pirm., P. Gaučys; stovi: S. Tamulaitis, A Baronas.
Lithuanian Writers Association board members at the Chicago session.

Rašytojas Vydūnas Vokietijoje.
Writer-philosopher Vydunas of Lithuania Minor.

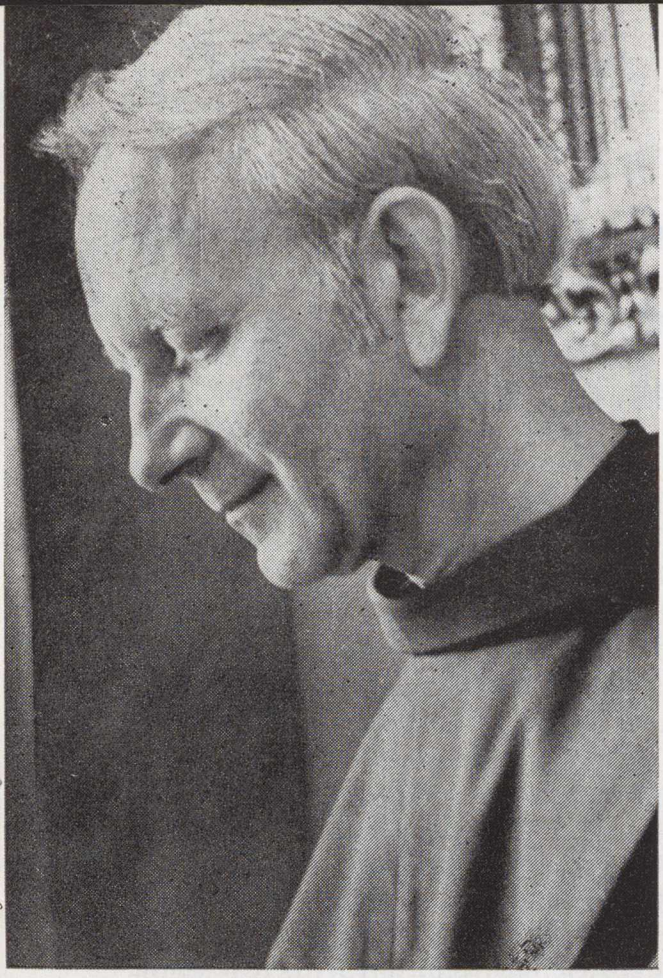

Poetas L. Andriekus, dabartinis L. Rašytojų Dr-jos pirmininkas.

Poet (Rev.) L. Andriekus, the present chairman of the executive board of the Lithuanian Writers Association.

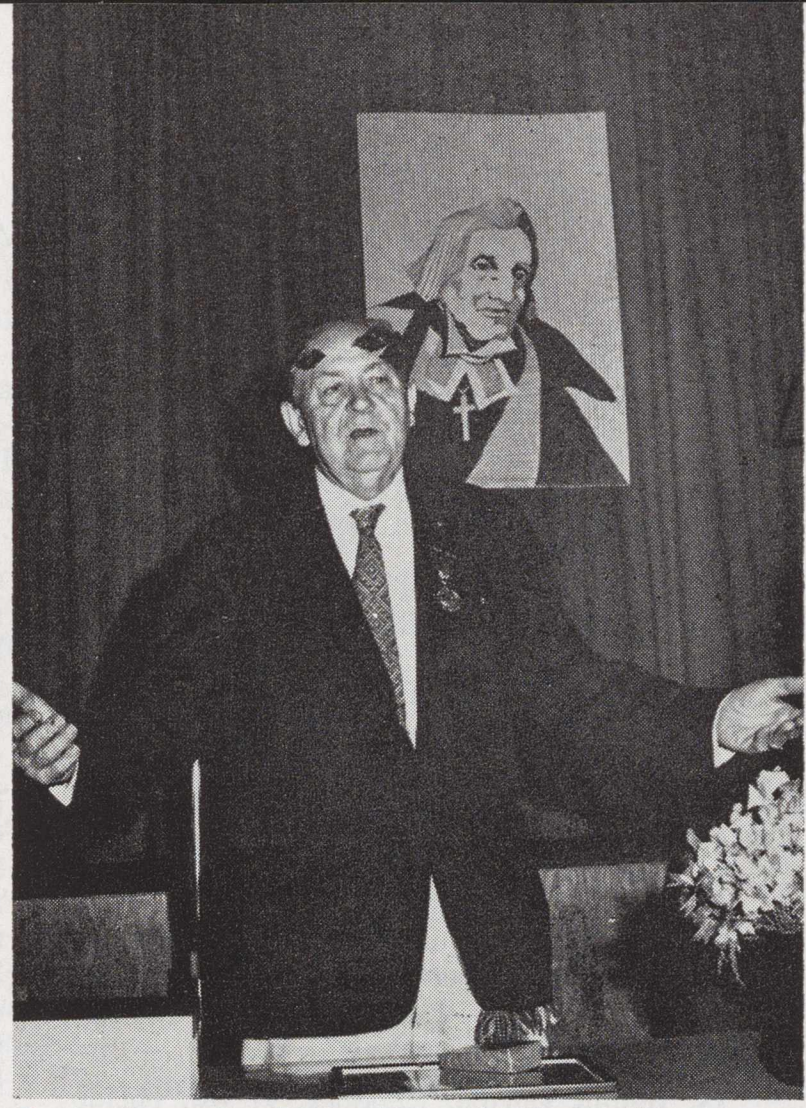

Poetas laureatas Nadas Rastenis, Donelaičio "Metų" vertimo pristatymo metu Los Angeles, Calif.

Poet-laureat Nadas Rastenis of Baltimore, Maryland, the eminent translator of Lithuanian poetry into English.

vėl ėmė rūpintis premijų atgaivinimu bei naujų steigimu. Įsteigta Švietimo vadybos, atitinkanti Lietuvos vyriausią, Švietimo ministerijos, L. Raudonojo Kryžiaus, leidyklų ir kitos premijos. Jų įteikimas suorganizuotas Vasario 16-tos išvakarėse, tuo prisidedant prie Vasario 16-tosios minėjimo iškilmių praturtinimo.

Draugijos narių tarpe buvo Vydūnas, M. ir V. Biržiškos, Faustas Kirša, J. Pronskus (Aklasmatė) ir eilė kitų vyresniosios kartos rašytojų.

Po užsienius išsiskirstę, kas Prancūzijoje, kas Italijoje, kas Amerikoje irgi tam tikras skaičius buvusių draugijos narių. Jungtinėse Amerikos Valstybėse, be senųjų išeivijos rašytojų, atsirado Jonas Aistis, kuris atbudino čia rašytojų draugiją, suburdamas senuosius Amerikos ir Kanados lietuvius rašytojus. Persikėlus čia iš Europos didžiajai rašytojų draugijos daliai, abi tos draugijos susijungė ir pirmininku išrinko Joną Aistį. Paskui Lietuvių Rašytojų draugijai užsieny pirmininkavo Juozas Tysliava, Ben. Babrauskas, Pranas Naujokaitis, Bernardas Brazdžionis, Aloyzas Baronas ir nuo 1970 m. Leonardas Andriekus. Visuotini draugijos narių suvažiavimai yra įvykę New Yorke, Bostone, Chicagoje. Čia būdavo aptariami draugijos reikalai, priimami nauji nariai, renkamos valdybos. Vėliau valdybos buvo renkamos ir daugelis draugijos reikalų aptariama korespondenciniu būdu.

Lietuvių Rašytojų draugijos veikimo plotas — visi laisvojo pasaulio kraštai; būstinė — Jungtinės Amerikos Valstybės, nes čia gyvena daugiausia narių. Be JAV-bių, šiuo metu draugijoje yra narių, gyvenančių Anglijoje, Austrijoje, Australijoje, Vokietijoje, Izraelyje ir kitur.

Draugijos tikslas — jungti lietuvius rašytojus, kelti bei ugdyti lietuvių grožinės literatūros kultūrą, palaikyti bei saugoti tautines tradicijas, teikti rašytojams moralinės paramos. Draugijos valdyba siuntinėja nariams aplinkraščius, šaukia visuotinius ir sritinius suvažiavimus, rūpinasi grožinių raštų vertimais į svetimas kalbas, palaiko ryšius su kitų tautų rašytojais, teikia informacijų kitataučių leidiniams, ypač enciklopedijoms, dalyvauja jų suvažiavimuose, saugo mirusių rašytojų rankraščius ir rūpinasi jų išleidimu. Visa grindžiama nepriklausomos Lietuvos patirtim bei emigraciniu metų aspiracijomis bei sąlygom. Draugijos valdyba dažnai kreipiasi į žymius kitataučius bei jų įstaigas specialiais lietuvių tautos reikalais.

Rašytojų draugija, kaip jau minėta, nuo pat pradžios laikė savo pareiga, sekant kitų tautų tradicijomis, kasmet atžymėti išskirtinas knygas ir autorius apdovanoti premijomis. Išeivijoje premijoms sumas parūpindavo pati draugija (savo premijai) arba skiriantieji premijas ("Aidų" žurnalo, Vinco Krėvės vardo ir kt.) Paskutiniu metu Draugijos premijos mecenatu yra Lietuvių Fondas.

Draugija skiria savo narį ar kelius narius, jei kiti skiriantieji pramijas už knygas ar konkursus skelbiantieji prašo. Skirdama draugijos premiją, draugija jury komisijos nesudaro vien iš savo narių, bet kviečia asmenų iš mecenatų pusės ir iš visuomenės.

Retėjant vyresnio amžiaus nariams, vis atsiranda naujų jaunų pajėgų su kūrybiniais talentais. Per trisdešimtmetį svetur, galima sakyti, išaugo ir subrendo bent dvi išeivijos rašytojų kartos.

Kūrybai skelbti yra keletas žurnalų, kaip Aidai, Metmenys, Lietuvių Dienos, Draugo kultūrinis priedas; literatūrinius skyrius turi įsivedę net keli laikraščiai, kaip Dirva, Tėviškės Žiburiai ir kt.

Dar pravartu pažymėai, kad draugijos nariai jaučiasi susiję glaudžiais saitais su savo tėvynės kultūra ir jos tikrųjų vertybių kūrėjais Lietuvoje. Nors jie čia yra visiškai atviri visuotinės literatūros laisvam vyksmui, tačiau saugojama tai, kas sava, lyg brangiausią šventenybę. Kuriama savo tautai ir sielojamasi, kad išeivijos kūryba ruso komunisto okupanto neįsileidžiama į Lietuvą. Gaila, kad negalimas joks bendradarbiavimas, net bendravimas vienų lietuvių rašytojų su kitais, kad gyvenantieji tėvynėje negali gauti čia išleidžiamų grožinės literatūros veikalų ir pasidalinti kūrybiniais laimėjimais ir patyrimais. Tokios nenormalios padėties nežinoma kitų tautų ir išeivijos santykiuose. Tatai negalės ilgai tverti, ir patys Lietuvoje gyveną rašytojai ims ieškoti būdų palaikymui ryšių su savo broliais išeivijoje. Išeivijos rašytojų draugija su viltimi ir su ilgesiu laukia naujų, normalių ryšių atsiradimo ir išaugimo bendram lietuvių literatūros labui. **L. B.**

L. Rašytojų Dr-jos suvažiavimas 1947 m. Augsburge, Vokietijoje.

In exile and transit Lithuanian writers held a meeting in Augsburg, Germany, in 1947.

Rašytojas Antanas Vaičiulaitis su žmona Joana savo sodyboje Washington, D.C.

The eminent Lithuanian author A. Vaiciulaitis and his wife, Joana, at their home in Washington, D.C.

RAŠYTOJAS ANTANAS VAIČIULAITIS, Washington, D.C., beletristas, poetas, kritikas, vertėjas ir redaktorius, šiemet sulaukęs 70 metų amžiaus.

A. Vaičiulaitis yra vienas tų kūrėjų, kurie išaugo ir subrendo jau nepriklausomoje Lietuvoje. Periodikoje ir knygomis A. Vaičiulaitis su savo raštais pasirodė netrukus po išsisklaidžiusio "Keturių vėjų" sąjūdžio, ramioje literatūros dirvoje besiformuojant ir beimant triukšmauti "Trečiam Frontui". A. Vaičiulaitis ėjo savitu keliu, neieškodamas jokių grupių, sekdamas mūsų literatūros klasikų pėdomis, tačiau savo meninėmis formomis lietuvių beletristikai suteikdamas naujas estetikos dimensijas. Savo raštais jaunimui bei suaugusiems jis iškilo kaip didelis stiliaus meisteris, kaip žodžio ir sakinio juvelyras, nusipelnydamas sau nepriklausomos Lietuvos rašytojo klasiko vertę ir vardą.

Po eilės essey periodikoje ir paskaitų minėjimuose, lauktina išsamios A. Vaičiulaičio kūrybos studijos, rašytoją ir jo kūrybą pristatančios mokyklai ir visuomenei. (b. b.)

ANTANO VAIČIULAIČIO RAŠTŲ BIBLIOGRAFIJA

Apysakų rinkiniai, romanai, studijos, didesni straipsniai periodikoje ir leidiniuose

1932
1. Vakaras sargo namely. 129 psl. Išleido Sakalas.
1933
2. Vidurdienis kaimo smuklėj. Novelės. Išleido Sakalas.
1936
3. Mūsų mažoji sesuo. Apysaka jaunimui. Iliustravo dail. M. Katiliūtė.
4. Valentina. Psichologinis dviejų jaunuolių romanas. Išleido Sakalas. 219 psl. Premijuotas.
5. Viduramžių poetas Machaut Lietuvoj. Studija. "Židinys", 16 tm., Nr. 2, p. 181-190.
6. Natūralizmas ir lietuvių literatūra. Literatūrinė studija. Iliustruota. 114 p. Išleido Sakalas.
1937
7. Nuo Sirakūzų iki Šiaurės elnio. Kelionės. Šv. Kazimiero d-jos leid. 205 psl.
1938
8. Dvidešimties metų lyrika. "Židinys", 27 t., nr. 5-6, p. 686-95.
1939
9. Pelkių takas. Novelės ir pasakojimai. Premijuota. Išleido Sakalas.
1942
10. Outline history of Lithuanian literature. Iliustruota. 54 psl. Išleista JAV-se.
1943
11. American Writers in Lithuania. "Books Abroad" (Norman, Okla.), 17 t., nr. 4, p. 334-337.
12. Lithuanian Literary Happenings. "Books Abroad", 17 t. nr. 2, p. 130-131.
13. La literatura guardian de la nation; historia de la leteras lituanas. Estudios, Buenos Aires, nr. 376, p. 139-161.
1947
14. Kur bakužė samanota. Apysakos, pasakojimai, novelės, pasakos. Kultūros Instituto leidinys JAV-se. 288 p.
1949
15. Italijos vaizdai. Kelionės. 91 psl. Išleido "Venta" Vokietijoje. L. Rašytojų dr. premija.
1951
16. Valentina. Romanas. Pakartota laida. 141 psl. Išleido Venta.
17. Lietuvių poezijos antologija. Nuo seniausių autorių iki šių dienų. Red. kartu su Jonu Aisčiu. Išleido "Draugo" leidykla.
1955
18. Pasakojimai. Rinktinė. 342 p. Su prof. J. Brazaičio paginos žodžiu. Išleido Venta.
1957
19. Auksinė kurpelė. Pasakų rinktinė. 244 p. Iliustravo dail. V. K. Jonynas. Išl. Venta.
20. Noon At The Country Inn. Short stories. Translated from Lithuanian by Albinas Baranauskas. 142 p. Išleido Manyland Books.
1966
21. Gluosnių daina. Padavimai. Iliustruota. 127 p. V. Krėvės vardo literatūros premija.
1968
22. Lietuvių poezija svetur. Studija knygoje "Lietuvių literatūra svetur.", p. 7-83. Išleido "Į Laisvę" fondas.
23. XX amžiaus pradžios ir nepriklausomybės laikų literatūra. LE, 15 t., p. 629-636.
1969
25. Lietuvių literatūros problemos svetur. LKMA Suvažiavimo darbai, 6 t. p. 427-433.
1970
26. Mūsų mažoji sesuo. Apysaka jaunimui. Antra laida. 104 p. Išleido "Nida".
1976
27. Vakaras sargo namely. II-as papildytas leidimas. Iliustravo dail. A. Korsakaitė-Sutkuvienė. Išleido J. Karvelis, 165 ps.

Vertimai iš svetimų kalbų

1931
1. O. V. Milašiaus **Poezija.**
1932
2. Maurois, **Sielų svėrikas.** Romanas.
1934
3. I de La Brete, **Mano dėdė ir mano klebonas.** Romanas.
1936
4. Maurois, **Jėzaus gyvenimas.** 280 psl.
1937
5. O. V. Milašiaus **Miguel Manara.**
1939
6. Mauriac, **Gimdytoja.** Romanas.
1951
7. Nello Vian, **Šventas Antanas Paduvietis.**

Be to, A. Vaičiulaitis talkininkavo prof. J. Brazaičiui ruošiant literatūros vadovėlius.

Į šį sąrašą neįtraukta poezijos ir prozos kūriniai periodikoje.

Parengė V. Prižgintas

ANTANO VAIČIULAIČIO ROMANAS

„Valentina"

1936 metų vėlų rudenį parveža Antanas Vaičiulaitis iš tolimų kelionių po Europą savo pirmąjį romaną—VALENTINĄ. Tai tik 116 puslapių knyga su skoningomis dailininko T. Kulakausko iliustracijomis. Spauda ir kritika ją teigiamai vertina, nors Korsakas-Radžvilas prikiša per didelį estetizmą ir šaltumą. Knyga nedrąsiai žengia į visuomenę ir susiranda sau pritarėjų tų tarpe, kurie mėgsta estetizmą. Kas metai jos svoris auga, ji skaitoma po kelis kartus, ji cituojama stilistikos paskaitose bei pamokose. Ir šie keturiasdešimt metų, kurie mus skiria nuo knygos pasirodymo, liudija, kad ji neapdulkėjo, nesuseno, ir nenumirė.

Iki Valentinos pasirodymo A. Vaičiulaitis jau buvo žinomas kaip rašytojas turįs savitą veidą. Jo Vakaras sarge namelyje ir Vidurdienis kaimo smuklėje visiems parodė, kad autorius mėgsta grakščią išdailintą formą, miniatiūrinę suhumoreskintą gyvenimo tikrovę. Mano mažojoj sesery jis praskleidžia subtiliai vaikų psichologiją ir savo forma pasiekia aukšto meninio lygio. Tai jo ramus, kvepiąs, kažkokiomis taikiomis šviesomis apsuptas gyvenimas, kuriame nėra klaidžių kelių. Su didele meile savo vaizduojamajai tikrovei, jis aprašinėja smulkmenas, žaidžia vaizdais ir sakinio skambumu.

Valentina savo forma, medžiagos traktavimu yra jo kūrybos sistematiška tąsa, bet savo idėjomis ir žmonėmis ji nauja Vaičiulaičio kūryboje.

Autorius išveda jau žmogų iš to pasakiško pasaulio į gyvenimo tikrovę ir leidžia jam kovoti už savo laimę. Ir šitas žmogus yra naujas dabarties žmogus, išaugęs laisvoje tėvynėje; žmogus, kuris pabėgo nuo visuomeninių reikalų į gamtą, kuris jau savo asmens laimę stato pirmoje vietoje. Antanas, romano vyriausias veikėjas, bėga nuo visuomenės, nuo kovos masto, gyvena tik nuotaikomis ir jomis vadovaujasi. Ir žmogiška pilnybė, jo manymu, pasiekiama tik tada, kai žmogus susikurs savo asmeninę laimę (šiuo atvėju kai jis laimės Valentinos ranką). Ne tarnavimas visuomenei, kaip buvo kitos ankstybesnės mūsų kartos šūkis, padaro žmogų laimingą. Ir kiek toli nueita nuo Vaižganto kovos žmogaus, nuo Pečkauskaitės altruizmo, nes, pasibaigus kovai dėl laisvės, žmogus paliko pats sau ir įsižiūrėjo į savo laimės kelius. Jau yra taikos metas, jau soduose ir laukuose kraunasi derlius. Tačiau, antra vertus, Vaičiulaičio žmogus nėra Ig. Šeiniaus: didelis individualistas, maištaująs ir impulsyvus. Jis neįsiveržia į platumus, taip nesigilina į gyvenimą, jis vedamas daugiau vidinio jausmo ir nuotaikos.

Tačiau ir Vaičiulaičio žmogus kaip ir Ig. Šeiniaus, susiduręs su gyvenimo tikrove, pralaimi, nes jis pergreit pabėgo nuo tos visuomenės, kuri išaugo kovos dvasioje. Jis užmiršta kaip vartoti ginklus kovoje už savo laimę. Čia pirmą kartą indivi-

dualistas, pastatęs savo asmens laimę aukščiau viso, savo charakterį iškėlęs virš visų, nusivilia, nes perdaug susubjetyvino gyvenimą.

Antanas juk pats kaltas, kad nepasiekia Valentinos, nes neapvaldymamas savo būdo, jis ją kritiškiausiu momentu išvaro iš savo kambario, kai ji audros metu ateina pas jį, nes jis nėra jau socialus žmogus, pamėgęs proto sprendimą. Ir čia Vaičiulaičio žmogus savo laimės kelyje yra panašus į K. Hamsuno žmogų, kuris irgi iš vienos pusės siekia savo laimės, o iš kitos, bėga nuo jos, sunaikindamas ir savo ir kitų laimę.

Ir Valentina, kuri atidavė čia savo vardą visam romanui, tokia trapi, gležna ir nepajėgi kovoti už save. Ji ūkininko duktė, gamtoje išaugusi ir ją pamėgusi, susidūrus su Antanu, negali apsispręsti ir pasipriešinti nei tėvams, nei inžinieriui, kuris jai peršasi. Jis neturi valios kovai ir pasirenka aukos kelią, pasitraukti į vienuolyną, bet ir čia ji, kaip staigiai iškilusi vargonų giesmė, užgęsta.

Sutinkame romane dar ir kunigą kleboną Motiejų, kuris irgi yra tarsi nusigręžęs nuo gyvenimo tikrovės, ir atidavęs save muzikai, sukauptam vienumos skausmui. Randame ir senelį profesorių ir dar vieną kitą praeinantį žmogų. Tačiau negalėtume pasakyti, kad tai įdomūs spalvingi žmonės. Jų vertė glūdi kitur. Tai jų estetizme, glaudžiame sąryšį su gamta ir Vaičiulaičio lyrinėje traktuotėje.

Individualistas žmogus atramos ieško gamtoje. Ji yra jo nuotaikos ryškintoja ir tas aukos ožys, kuriam išsakomas, sukraunamas visas vidaus pasaulis. Visi Valentinos žmonės yra paskendę į gamtos gyvenimą ir yra jautrūs net atmosferiniams virpėjimams. Juos veikia ir mažytė, medžio žieve ropojanti skruzdėlėlė, ir skrendąs paukštis, ir ežero spindėjimas. Kaip impresionistai jie nugrimsta į gamtos skambesį, virpesį, į bręstančią vasarą. Todėl jie ir žiogų čirpsėjime randa savo širdies pulsą. Be tos gamtos jie, rodos, nepajėgtų gyventi. Ir todėl Valentina yra kartu ir gamtos romanas. Nuo pat pirmųjų puslapių—nuo pakelėje besiskleidžiančių medžių, iki paskutinės eilutės čia plazda tokia eteriška, estetiškai suvokta gamta. Tai nėra Žemaitės gamta, ar kokių kitų realistų. Čia niekur neišeinama į plačius gamtos paveikslus, bet vaizduojama tik gamtos nuotaika, jos virpanti siela, jos ryšys su žmogumi pačia subtyliausia prasme. Ir Vaičiulaitis yra čia poetas, piešdamas tokią gamtą, kokia ji atsispindi jo sieloje. Ir kokiu grožiu, gamtos pajautimu virpa anos eilutės "Valentinos" skyriuje, kur autorius vaizduoja vasarą ("Vasara brendo laukuose . . . "). Tai yra vienas iš gražiausių visoje mūsų literatūroje vasaros paveikslų.

Vaičiulaitis, vaizduodamas žmogų individualistą, jo glaudų ryšį su gamta ir leisdamas pačiai gamtai veikti, jungiasi į impresijonistų eilę, kurią pradėjo Ig. Šeinius, J. Savickis, o kartu ir pats romano pobūdis primena K. Hamsuno "Viktoriją." Tačiau grynas impresijonizmas Vaičiulaičiui nėra būdingas. Jau pačiuose pirmosiose jo knygose matome autorių pamėgusį estetizmą. Todėl jis nebėga nuo nuotaikos prie nuotaikos, nesiblaško jose, bet ramus stebi tikrovę ir ją vertina kaip estetas. Gaivališkas impresijonistinis plazdėjimas tiek pačiuose žmonėse, tiek stiliuje jau yra miręs. Viskas čia įsijungia į jo estetinę ideologiją. Todėl jis negali būti nei grynas realistas, nei impresionistas. Jo visi vaizdai, nors ir iš realios buities paimti, yra pakelti į tam tikrą aukštumą, sustilizuoti, suestetinti. Tikrovės suvokimas, kokį pripažino impresijonistai, jau yra pažymėtas intelektualumo ženklu. Čia pasiekiama net tokių vaizdų: saulės malonė, ir prie pačios gamtos ir ypač muzikos vaizdavimo prienama ją intelektualiai suvokiant.

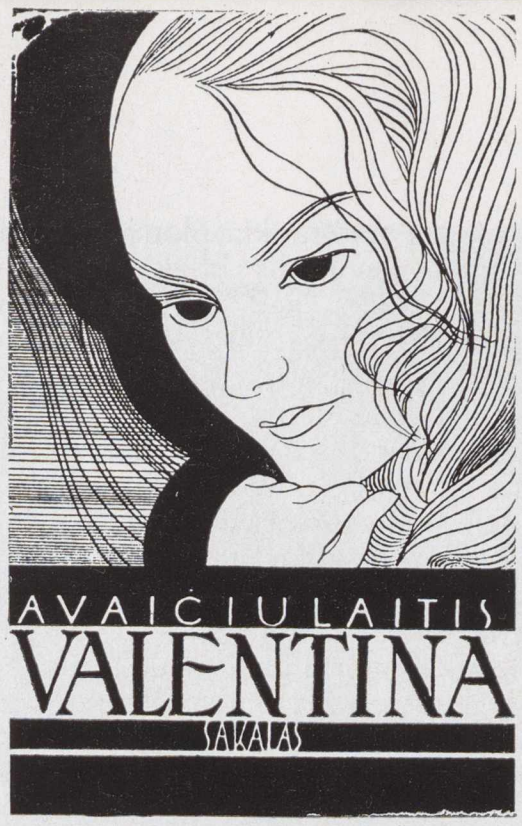

Knygos viršelis, pieštas T. Kulakausko

Būdamas estetas ir tikrovę pergyvendamas daugiau intelektualiai, Vaičiulaitis rūpinasi stiliaus sklandumu ir kalba. Jis neapsileidžia į gaivališką nesutramdomą stilių, painius sakinius. Kiekvienam vaizdui ar nuotaikai yra randami vis kiti sakiniai. Pvz., kaip jis vaizduoja vargonų muziką, ežero vilnis, medžius. Sakinio ritmas fonetika tarnauja vaizdo išryškinimui ir jo sustiprinimui. Čia Vaičiulaitis nueina iki plonybių, pagaudamas net subtyliausias nuotaikas bei jos virpesius ir juos išreikšdamas sakiniu ir jo ritmu.

Vartodamas žodį, Vaičiulaitis pasilieka tas pats stilistas, estetas. Gerai reikia paieškoti mūsų literatūroje kito rašytojo, kuris taip gilai jaustų žodį, jį tinkamoje vietoje vartotų. Čia Vaičiulaitis pasirodo, kaip didelio skonio rašytojas. Piešiamam paveikslui yra visada parenkami žodžiai tokie, kurie savo tūriu, išraiška ir fonetika išreiškia jo vaizdą. Mokėdamas taip vartoti žodį, jis daro savo kalbą sklandžią ir taisyklingą.

Savo stiliaus išdailinimu, žodžio atrinkimu, jis pakėlė mūsų literatūrą į estetikos aukštumas ir nutiesė pirmuosius kelius į meno kalbą. Todėl kai kurie kritikai įžiurėjo "Valentinoje" prancūzų literatūros įtakos. To negalėtume užginčyti. Tai ne gaivališkasis Vaižgantas, siūbuojąs lyg upė be krantų. Vaičiulaitį kaip estetą žavėjo toji prancūzų literatūra, kuri savo formos grakštumu daro kūrinį lengvą ir patrauklu. Todėl ne tik Valentinos, bet ir kitų Vaičiulaičio knygų stilius gali būti pavyzdžių ne vienam mūsų rašytojui, kaip reikia tobulinti kalbą, prieiti prie vaizdo ir įprasminti žodį.

Knygos estetika ir stilius neleido Valentinai numirti, o ją iškėlė iš kitų to meto veikalų ir nūnai ją daro įdomią, ir vertingą, ir nebijančią laiko.

P. J.

Alfreds Dzilums

Girios Andrius

Sninga. Dangus dienų dienomis apsiniaukęs. Eglių tankumynuose skraido sniego sūkuriai, gilūs vėpūtynai palengva glaudžia į savo švelnius glėbius kelmus, kemsus ir žemuosius eglaičių kuokštus. Pakilimai susilygina su įdubimais, spindžiai ir takai apsidengia neišbrendamais sniego kalnais. Visi kirtimai ir atžalynai paskęsta į baltą audringą jūrą . . .

Prasideda žiauri, pilna rūpesčių žiema.

Dievo sodo šeima šiuo laiku laikosi savo įprastose vietose: girios šernė — Voverčiurkšlyje, lapė—Degų kalnelyje, bet stirnos dienų dienas nykuliuoja Eglių salos tankumyne, grauždamos vėjo išverstos drebulės žievę. Jei senasis Andrius drąsiai nubrenda ir iki Misos pievų, tai kitą rytą jo pėdas sniego pūga ir vėl užšluoja.

Tiktai Kėkštas dar laisvai pakyla sparnais ir saugoja užmigusį Dievo sodą, ar rajūs vilko nasrai negrasina jo kaimynams. Kai tik girios sargybinis ką įtartino pamato, jis vėl šaukia kiek išgali—reč, reč! Apdairios stirnos glaudžiasi tada tankioje girios glūdumoje ankščiau ir drebėdamos laukia savo likimo.

Po posūnio mirties Girios Andrius vėl matomas tarp savo šeimos. Nors jis per dienas ir naktis pučiasi, nors Benė jį žiauriai apgavo, nors ir Kleja buvo jam nedėkinga, jis tačiau stengiasi viską užmiršti ir per šias sunkias dienas laikosi prie jų su savo patarimais ir drąsa.

Benės akyse vis dar sužiba praėjusios vasaros pergyvenimai. Savo prisiminimuose ji kartais mini Klemą, kuris nusivedė jos dukrą į šlovingąsias Iecavos girias, kur gilus sniegas užsikabina plačiose eglių tankmėse ir šiaurės vėjai nebepajėgia pro jas prasiskverbti.

—Beje, kad aš būčiau kartu su ja nuėjusi!—dažniai sunkiai atsidūsėja Benė.

—Ar tu negali dar dabar nubristi?—Andrius piktai papurto kailį.

—Ką ten jau, —stirnų motė susitaiko su savo likimu.

Tačiau Klejos akyse šią žiemą nespindi nei ilgesys, nei atsiminimai, nei baltosios sniego dykumos. Jos žvilgsnis atrodo blankus ir apsinaukęs, lyg aptrauktas liūdnu, monotoniškai nuobodžiu šydu. Ir šiais metais ji brenda per gilų sniegą be vilties, su pavydu žiūrėdama į Benės mielus vaikučius. Ji jau nebešokinėja kaip pirmiau, bet nuobodžiai klaidžioja po netolimą apylinkę, kartais nuskindama vieną kitą smulkų kartų karklo pumpurą. Kiek vasara buvo graži, tiek žiema atėjusi liūdna, šalta ir gili.

Senasis Andrius supranta Klejos sielvartą. Dažnai jis rėkia: —E-e! Ar aš nesakiau, kad taip bus? Bet ar manęs kas klausė? Tasyk galvos visoms lyg apsuktos. Man dabar reikia pridaboti kitų žmonas! Jeigu aš nebūčiau garbingas vyras, tai jūs čia sušaltumėte su visa savo karšta vasaros meile. —Ar aš negalėjau nueiti į Dolės girias ir ten sukurti savo gyvenimą? Ar aš turėjau nykuliuoti su dviem apleistom žmonom? Ne, aš palikau čia,

kur kas rudenį paslėpiau savo ragus . . .

—Apie tai neverta priminti —Bene nuobodžiai pasuka Andriui šonus ir ilgai tiria orą, pridurdama, ar tikrai jau dangaus vėjai nestos dūkti. Nė, vis dar sninga ir sninga. Ištisomis savaitėmis maža stirnų šeimynėlė laikosi kartu ir klausosi stirnino gudrybių.

Kartais jis pamokina šio pavasario vaikus:

—Berniokščiai, imkite jau iš anksto pavyzdį iš manęs! Nesibastykite į svetimas girias ir nekaišiokite kojas į pašalų medžiotojo kilpas! Jei Plikis būtų mane paklausęs, jis dar šokinėtų mūsų tarpe, bet dabar jo kaulus jau graužia pilkasis vilkas. Gal būt todėl besotis jau kelias dienas nėra pastebėtas Eglių saloje. Ir giminę tęskite toliau taip pat, kaip aš darau, ir ragus saugokite taip pat . . . e-e! apie tai neverta kalbėti! . . . Jūs esate iš Benės kūno ir kraujo, todėl nieko gero iš jūsų nebus. Jeigu aš nestovėčiau prie jūsų, net plėšrūnas vanagas jus pagrobtų už sprando. Viskas tas paeina nuo ištvirkimo.

—Baigk sykį, baigk! —Benė atsuka Andriui kitą šoną.

Išdidus stirninas piktai pokšnoja koja. —E-e! Tau dar proto reikėtų imtis, sene! Ar girdi? Aš esu sutvėrimo vainikas! . . .

Benė nesiklauso. Ji klausosi medžių ošimo, jie šį vakarą šniokščia garsiau ir liūdniau. Neramios skujų rankos kartais išberia pilnus sniego glėbius, dulkėdami jie pasiskleidžia po tankiomis eglėmis, kaip baltų pienių pūkų debesėliai. Viena po kitos išsilaisvina palenktos eglaičių viršūnėlės ir lengvai besilinguodamos žiūri aplink, lyg nustebintomis, stebuklų pilnomis akimis.

—Bus atodrėkis —mano Benė, prakasydama eglių tankumyne gilų sniegą, kad pati ir vaikai galėtų vėl patogiau praleisti ilgą žiemos naktį.

Iš tiesų, Dievo sodas atbunda. Vėjas iškrato prisnigusius medžius ir per šias dienas Eglių saloje siaučia sniego pūga. Bet oras greit atšyla, pilki debesys slenka virš medžių viršūnių. Po stiprių vėjo šniokštimų nukrinta pirmos leduotos dangaus ašaros. Nukritusios ant žemės, jos sušala į smulkias baltas kruopeles.

—Bus lietaus —vėl galvoja Benė. Ji tai jaučia iš kiekvieno vėjo dvelkimo, iš šakos vibravimo. Ji niekad neklysta, ši sena gamtos tyrinėtoja su ausylomis ausimis, su akylomis akimis ir su jautria nosimi.

Iš dangaus krinta leduoti nuobodūs lietaus lašai. Stirnos spraudžiasi po tankių eglių šakomis ir kantriai laukia švelnesnių dienų. Ačiū Dievui, pagaliau dangus išsiblaivo. Tik iš eglių šakų dar krinta reti leduoti lašai, jie įsisunkia į žvėrelių vilną ir drebina silpnus, nuvargusius kūnus. Tada stirnos eina į atvirą aikštę ir jų apskritose akyse atsispindi prisnigę kirtimai, žalios girios ir danguje klaidžoją debesų kalnai. Į pavakarį lietaus garai ištirpsta tolimame akiratyje, ir nuo Misos pusės, pro tamsių medžių stiebus, žėri raudona saulėlydžio šviesa.

—Bus audra —vėl spėlioja Benė ir sugrįžta į girios tankumyną.

Kitą rytą vėjas išvaiko drėgnus debesis, jie skubėdami slenka iš šiaurės į pietus, ir per Dievo sodą jiems įkandin skuba milžiniškai platūs šešėliai. Naktį drėgnas sniegas apsitraukia plonu ledo sluoksniu, mėnesienoje jis blizga lyg perlinis stiklas. Atrodo, kad apskritas dangaus šviesulys lekia pasitikti debesų kalnus, o kartu su juo lekia ir visos žvaigždės. Protarpiais jis pasislepia, bet ir vėl pasirodo skaidrus ir ryškus, su šypsena nušviestu veidu.

—Šals — šiurptelėja Benė ir uždeda savo šiltą kaklą ant vaikų pečių.

Po trumpo atdrėkio iš tiesų pradeda stipriai šalti. Gilieji sniegai susmunka, užsitraukia aštriu ledo sluoksniu. Ledas braškėdamas lužta po smailiais stirnų nagais.

Vėjo išverstų drebulių žievės jau seniai nugraužtos, upokšniai sunykę giliai po sniego kalnu. Visur aplink kyla troškulio ir bado šmėkla.

Nepakenčiamai ilgai tęsiasi šaltos žiemos naktys, liūdnai ir bevilčiai praeina dienos. Visur tik šaltis, mirtis ir nepermaldaujamas vargas.

Vien tik lapėms netrūksta maisto. Viena kita silpnesnė stirna jau pateko tarp raudonojo velnio dantų. Ir šernė negali skųstis. Lugė net akimirkai kritusių kaimynų netaupo. Ji sudrasko ir suryja viską, kas į dantis pakliūva.

Tačiau Girios Andrius tvirtai drąsina savo nepakenčiamas žmonas.

—Drąsos! Čia mes negalime palikti, jei norime sulaukti pavasario. Eikime!

Stirnų šeima atsargiai brenda palei kirtimą, jų plonos kojos smenga į sušalusį sniegą lyg į stiklo šukes.

Andrius žino tikrą kryptį iki kelmininkų kelio. Gal kas nors iki šiam laikui bus įmaišęs pėdas. Gal rąstų vežėjai, ar eigulis bus apėjęs savo apeigą.

Iš tiesų, ant kelio matosi rogių vėžės. Vyrai neseniai vežė šieną. Kai kur smilgos, užsikabinusios už eglaičių spyglių, kvepia vasara ir nušienautomis lankomis.

—Na, ką aš sakiau! Andrius pašoka iš džiaugsmo. —Valgykite ir atminkite mano protingą patarimą! O aš pats eisiu pažiūrėti iš kur šienas vežtas, gal būt vyrai pusę kūgio bus palikę pievoje?

Andrius atsargiai nueina pravažiuotu miško keliu. Prie Misos kranto jis kiek sustoja, pakraipo žilą kaktą ir maža ristele risnoja toliau.

Šieno kūgio vietoje palikę tik juodų pakraikų kuokštai. Anapus užšalusios balutės, link miško, tiesa, spindi po storu sniego sluoksniu kiek pakniumbęs šieno kūgis, bet Andrius ne labai norėtų į tą pusę eiti. Tačiau per šias sunkias dienas jis negali daug didžiuotis.

Kilnodamas sustyrusias kojas, jis per atvirą lygumą nubrenda į pasalų medžiotojo pievą, kur nėvienas gyvas sutvėrimas nėra palikęs savo pėdsako . . .

Varna, atsitūpusi ant kūgio karties galo, piktai knarksi: —Kra-kra-kra. Ko tu čia lendi, ko tu čia nori?

—Kas tau darbo? —nusipurto Andrius ir, apsižvelgęs aplink, risčia pribėga prie šieno kūgio. Sparnais plasnodamas, paukštis nulekia į mišką. Anapus upės, Voverčiurkšlio miško medžiagos sandėlyje susišaukia rąstų vežėjai. Bet Misos pievose viešpatauja tyla.

Andrius godžiai įkiša snukį į pilką kūgio šoną. Šienas ir vėl kartus! Senasis stirninas graužia čiaudėdamas. Tačiau jis jaučiasi laimingas, kad pasalų medžiotojui pritrūko laiko nuvežti šieną namo.

Visur aplink viešpatauja kapų tyla. Stirninas girdi net savo apdilusius dantis, lyg neaštrias žirkles besitrinant.

Valandėlė paviešėjęs, Andrius girdi, kad už nugaros kažkas sučeža. Jis staigiai pasuka galvą. Pasiutimas! Šuva, pilkasis vilko snukis! . . .

—Ei, vagie! Ką tu čia veiki? —Pliuškiui žybčioja raudonos akys.

Andrius nusipurto, tarytum šaltu sniegu apbertas. Iš didelio susijaudinimo jis sutrypia koja.

—E-e! Kas tau rūpi?

Abu priešai nusižiūri vienas į kitą, lyg matuodami jėgas. Tada Andrius sujuda.

Pliuškio akys įsidega dar žaibingiau.

Šia akimirka girios žilą senį suima nepatirta baimė. Staiga jis šoka į šalį, bet tuoj jaučia, kad vilko raudonas snukis vejasi jį pėdomis.

Jis aiškiai girdi šuns alsavimą. Tuoj žudikas kibs jam į kojas. Kad ne tie baisiai gilūs pūsnynai, kad ne ta apšerkšnijusi sniego danga, jis nuo nelaimės pabėgtų. Bet dabar Andrius jaučia, kad negali savo susingusioms kojomis pasitikėti. Po velnių, jis gi negali kristi į šunsnukio dantis! Kad bent tikras vilkas būtų! Ar tikrai jau tokiam skudurui jis leis apgraužti savo senus kaulus?

Stipriai įpykęs, Andrius metasi atgal. Dėl vikraus, staigaus šuolio šuva vos neišverčia kūlio. Andrius su savo kieta kakta trenkia pilkajam kamušėliui tokį smūgį, kad tas, biauriai kaukdamas, nusirita į šoną.

—Suvarysiu tave į žemę, šunsnuki! — stirninas piktai trenkia koja.

Pirm, negu jis spėja trenkti antrą smūgį, šuva atsipeikėja nuo staigmenos ir pašoka ant kojų. Jo akys užsiliepsnoja iš naujo, dantys sutarška ir ilgas liežuvis tabaluoja lyg raudonas skuduras.

—Aš tave gyva surysiu! —Iš šuns snukio varva ilgos seilės.

—Šalin! —Andrius pasipriešina.

Gerą akimirką, vienas kitu nepasitikėdami, jie tyrinėja nežinodami, kuris stipresnis, kuris vikresnis. Šuva sukinėjasi, lyg leinas botagas, ir Andriui nestokotų jėgos sumurdyti jį į sniegą, jei nereikėtų bijoti jo aštrių dantų. Tačiau jo kakta kieta, kaip pilkas palaukės akmuo. Perpykęs jis puola vėl šunį.

Andriui nesiseka. Jis jau jaučia šuns dantis kimbant jam į šlaunį. Nors skausmo jis šį akimirksnį nejaučia, tačiau suprasdamas pavojų, išsigandęs, šoka į šalį, mėgindamas bematant pasiekti krūmus.

Vėl prasideda mirties bėgimas. Sniegas lūžinėja abiems po kojų, tačiau šuns bėgimas atrodo lengvesnis. Andrius jaučia, kad sekiotojo alsavimas jau skaudina sužeistą šlaunį.

—Ak, Miško Mote, ar tu leisi valkatai šunsnukiui ant atviro sniego lauko papiauti Eglių salos šeimininką? Nei paties velnio jis nebijo, didingai ir garbingai yra nešiojęs savo keturšakius ragus!

Andrius dar kartą metasi atgal.

Pliuškis vėl sukaukia, bet tuoj pašoka ant kojų.

—Bene šonkaulius nori įlaužti, ožkapalaiki?

-E-e! Į pilvą tavo kaulus suvarysiu! – atgavęs drąsos pokšteli stirninas koja.

Kad aš nebūčiau visą dieną lakstęs! – šuva greit alsuoja, iškiša ilgą liežuvį ir kartkartėmis gaudo garuojančia burna pūrų sniegą. –Lapė įviliojo į Beržatyrulius. Pabėgo. Bet tavo kelnių aš taip lengvai nepaleisiu, to nemanyk, senas miškoragi! Šuva kimba vėl stirninui prie užpakalinių kojų. Tačiau Andrius jau suspėjo pasisaugoti. Jis sukinėjasi ant sutrypto sniego lyg ruda ritė. –Nesikabink prie manęs, vilke!

–Pasiduok, seni! Vis tiek tau varnas šią žiemą akis išles!

Paukštis sėdi ten pat ant alksnio šakos ir biauriai knarkia. Jis užuodžia kraujo kvapą ir laukia, kuris pirmas kris . . .

Gerą trūkį veltui šokinėjęs aplink pasipūtelį, stirniną, šuva pradeda įnitrusiai loti.

–Eu, eu, eu! Surysiu su visu kailiu! Eu, eu!

Andrius trenka koja ir taip pat atsako: –E, e, e! Se namo, se!

Abu kovotojai, suprakaitavę ir pavargę, garuoja, tarytum pati mirtis šokdintų juos sniego platumose sūkuriniu šokiu.

–Eu, eu, eu!

–E, e, e! –Andrius iš lėto traukiasi atgal, jis jaučia už nugaros krūmynus. Kas žino, gal Pliuškis būtų pamojęs savo laimikiui su uodega, jei jo vilko gobšumas, ryjant sniegą, nebūtų pagavęs kraujo skonio. Staigiu šoksniu jis mėgina nutverti Andriu už gerklės. Bet vien Dievas žino, kaip tai įvyko. Jam tur būt suklydo kojos, nes tą pačią akimirką jis guli vėl išsitiesęs ant sniego. Perpykęs stirninas smūgiu po smūgio taško jo šonus, it birtų ant ištiesto šuns sunkūs akmenys iš vežimo.

–Sutrypsiu į sniegą!

–Pasigailėk, pasigailėk! –staiga pradeda maldauti Pliuškis, ilgai ir skausmingai cypdamas: –Šonkauliai, mano šonkauliai! . . .

Tuo tarpu Andrius vikriai įšoka į krūmus. Kas žino, ar šuns pėdomis neateis pasalų medžiotojas? Gal jis čia pat pamiškėje laukia. Ir Andrius bėga, be atodūsio bėga. Kojo lūžta giliai į plutotą sniegą, jis klimpsa, alsuoja ir vėl klimpsa. Nutrintos kojos jau kraujuoja ir liepsnoja, lyg jis šokinėtų per degančias anglis.

Pagaliau jis sustoja svetimoje tankmėje. Andrius nebegali paeiti, nors septyni vilkai vytusi jo kruvinomis pėdomis. Jis krinta po smulkių eglėšakių ant leduoto sniego ir užveria akys. Žila galva svaigsta ir džingsi, lyg smegenyse dūktu švino musės. Andrius jaučia, kad po įkaitusiu kūnu tirpsta suledėjęs sniegas. Jis it grimsta ir skesta. Stirninas apalpsta ir pasineria i šaltą vakaro prietema.

Tačiau Andrius atsilaiko. Jis nepasilieka gulėti sniege amžinai. Kai atveria akis –dar tamsus rytas, bet rytuose jau aušta diena. Šia valandą nurimsta vėjo dvelksmas, eglių šakos nebelinguoja konkorėžus ir miškas sustingsta mirtina tyla. Net sausi negyvi medžių kelmai apsitraukia lyg sidabriniu stiklu.

Andrius pašoka ant koju. Jis dreba. Visur jaučia aštrius skausmus. Kojos degą, galva svaigsta ir šuns sudraskyta šlaunis knieti, tarytum kas badytų aštriomis spyglių adatomis.

Tačiau vietoje jis negali pasilikti. Jis turi eiti, turi surasti savo šeimą. Dievaži, kokioje dangaus pusėje dabar yra Eglių sala? Jis klampoja po gilų sniegą kaip galėdamas. Aštrūs ledo stiklai, lyg šalti plieno peiliai vėl piauna jo žaizdas.

Tik apie pietus Andrius parsivelka į Eglių salą. Benė išsigandusi pakelia galvą: –Ai, Miško Mote, kaip tu atrodai? . .

–Užčiaupk burną! –Andrius piktai bilsteli koja. –Nei pačio vilko nebijau!

(Is latvių kalbos vertė A. Tenisonas)

Rodyklė prie Stevenson greitkelio per Chicagos miestą, nurodanti kelią į Balzeko muziejų. Foto V. Noreika

Stevenson Freeway signpost directs visitors to Chicago to the Balzekas Museum.

LIETUVIŲ ŽENKLAI GREITKELY

Šimtai tūkstančių visokiausių žmonių, iš įvairių valstijų keliaujantieji Stevenson (55) greitkeliu, kasdien gali pastebėti lietuvius primenančius ženklus: "Lithuanian Museum", kurie parodo, kur reikia pasukti, norint patekti į Balzeko Lietuvių Kultūros Muziejų. Šitokių ženklų prie greitkelio yra aštuonetas, ir jie didelei daugybei amerikiečių primena lietuvius ir daugelį patraukia aplankyti lietuvių muziejų.

Šis laimėjimas buvo pasiektas didelėmis S. Balzeko Jr. pastangomis, kontaktuojant įvairias įstaigas ir žmones per šešerius metus. Prie greitkelio tegali būti skelbiama tik kultūrinės įstaigos. Tokį pripažinimą gavo Balzeko Lietuvių Kultūros Muziejus, ir tada pati Illinois valstija savo lėšomis pagamino ir įtaisė tuos ženklus.

Tai tur būt, vienintelis atsitikimas JAV-bėse, kad kur prie JAV valstybinio greitkelio būtų ženklai, skatiną aplankyti lietuvių kultūrinę įstaigą. (J. P.)

LIETUVIŲ KULTŪROS MUZIEJUS

Užėjus į Balzeko Lietuvių Kultūros Muziejų, teko pastebėti keletas nematytų žmonių. Pasiteiravus, paaiškėjo: viena latvaitė, atvažiavusi net iš Texas; viena pora — čikagiškiai slovakai. Visi lankytojai tuo metu buvo kitataučiai. Apie šį muziejų skelbia Chikagos informaciniai šaltiniai kaip ir apie kitus. Stevenson greitkely stovi ryškūs ženklai, nurodą, kur sukti į muziejų. Vargu ar kuri kita institucija tiek garsina lietuvius kitataučių tarpe, kaip šis muziejus. Toksai ir buvo noras jo steigėjo Stanley Balzeko, Jr.

Klausinėjamas jis pasakojo:

— Mūsų muziejaus tikslas — išryškinti lietuvių kultūrinius laimėjimus kitataučiams. Nesustingti tik su turima medžiaga, o nuolat augti. Laikytis visiško bešališkumo, tarnaujant tik lietuviškai kultūrai. Koncentruotis į sritis, kurios būtų neužimtos. Jei pačių didžiųjų lietuvių nuopelnai jau gerai žinomi, tai mes norime atžymėti ir kitus, mažesnius, bet daug nusipelniusius. Vyresnieji išmiršta, kai kurie jaunesni kuria mišrias šeimas. Daugelis išsikelia į priemiesčius, įsimaišo tarp kitataučių. Dėl to muziejaus, kaip vietoje pasiliekančios lietuvių kultūrą parodančios įstaigos, reikšmė nuolat auga. Daugelis lietuvių grupių tik į save susikoncentravusios, o jei nori ką plačiau pasiekti, reikia eiti į kitataučius, Lietuvių Muziejus tai ir stengiasi daryti.

— Kaip sugalvojote steigti tokį muziejų?

— Lėmė tas noras parodyti lietuvių laimėjimus plačiau. Mėgau rinkti senienas. Bendravau su žymiu muziejininku dr. A. Račkum. Kai sužinojau, kad jis savo gausų rinkinį ruošiasi parduoti, nupirkau. Dabar muziejaus rinkiniai nuolat papildomi. Dirba jame 6 žmonės. Vieni visą laiką, kiti trumpesnes va-

landas. Turime 22 skyrius muziejuje, — pasakojo S. Balzekas.

Užeiname į muziejų. Čia jau įtaisytas skaidrių aparatas su muziejaus ir kitais lietuviškais vaizdais. Ką tik tą dieną buvo atsiųstas muziejui aprašymas ir nuotrauka generolo F. Simokaičio, aviacijos technologijos instituto viršininko.

Ten vėl spintos su 10,000 lietuvių vardų su trumpu jų giminės suminėjimu — geneologija, daugiausia paimta iš mirties pranešimų. Vėl kitas skyrius — apie 10,000 reprodukcijų visokiausių lietuvių dailės kūrinių. Dėžės mūsų įžymybių paliktų archyvų: prel. M. Krupavičiaus, J. Bachuno, K. Karpiaus ir kitų. Gana gausus lietuviškų plokštelių rinkinys. Muziejus jau turi 90 retų žemėlapių, kurių paroda vasarą buvo išstatyta. Dabar muziejaus kambariai pertvarkomi. Įrengta įžymybių salė, garsių Lietuvos moterų kambarys, Lietuvos laisvės kovų eksponatų kambarys.

Šalia pašto ženklų, sudarytas rinkinys laiškų. Po stiklų matyti prezidento A. Smetonos ir kitų laiškų.

Sutvarkyti gausūs periodikos rinkiniai. Dublikatai atidėti mainams su kitais. Jau turima apie 15,000 knygų. Yra rinkinys ir labai retų leidinių. Muziejus prašo siųsti nuotraukų knygų, iškarpų apie Lietuvą ir lietuvius.

— Mus aplanko nemažai užsieniečių. Atvyksta į lietuvių muziejų turistų iš Australijos, Naujosios Zelandijos, Anglijos, Vokietijos, Japonijos ir iš kitur. Ir jiems daro įspūdį. Ypač susidomi maišytų šeimų nariai. Muziejus beveik kasdien gauna po kelis laiškus. Prašo informacijų. Atsakoma per 48 valandas. Ateina laiškų su pasiteiravimais net ir iš užsienio. Per metus šį lietuvių muziejų aplanko apie 35,000 žmonių. Stengiamės palaikyti kuo platesnius ryšius. Šešis kartus per metus išleidžiame biuletenį, po maždaug 5,000 egzempliorių. Per mėnesį turime po porą parodų. Per visą gyvavimo laiką muziejus jau turėjo gal netoli 500 parodų ir visokių parengimų-programų. Įvairūs kursai, parengimai būna ne vien suaugusiems, bet ir vaikams — margučių dažymas, šiaudinių ornamentų kūrimas ir kt. Ne vieną čia vilioja filatelijos, numizmatikos, gintaro rinkiniai ir kitokie skyriai.

— Taip plečiantis, tur būt auga ir lėšų pareikalavimas?

....**—Turimų skyrių plėtimas, nauji įgijimai, telefonas, susirašinėjimai, biuletenis, šilima,** saugumo įrengimai (sudaryta sudėtinga aliarmo sistema), laikymas kasdien atviro lankytojams, tarnautojų išlaikymas — per metus sudaro gal arti 25,000 dolerių išlaidų. O čia dar ir specialūs projektai. Pavyzdžiui, dabar muziejus tvarko kilnojamą lietuvių dailininkų parodą. Ji buvo First National banke, Chicagoje, buvo miesto bibliotekos patalpose, kur pereina daug tūkstančių žmonių, perkeliama į Press klubą, kur sueina laikraštininkai, ir tai ne vien amerikiečiai. Jau buvo trijose svarbiose vietose, dar eis į tris. Parašiau 75 laiškus, ieškodamas geresnių vietų parodai. Tenka ir asmeniškai kreiptis, per draugus veikti, — pasakoja Stanley Balzekas.

— Ar susilaukiate kokios paramos?

— Turime moterų rėmėjų gildą su apie 200 narių, kurių tarpe apie 25 yra labai paslaugios. Kai kuriems projektams susilaukiame vyriausybės paramos, bet negausios, tik pradžiai. Mums svarbu rasti žmonių, kurie nusimanytų, kaip vesti tuos turimus 22 skyrius. Vienas žmogus negali būti visko specialistas, negali viskuo interesuotis. Dabar muziejų darbas taip plečiasi, kad jau jiems vadovauti ima nebe meno ar istorijos, o tiesiog administracijos specialistai.

— Tai ir Jums tenka daug padirbėti?

— Muziejui skiriu apie 60 darbo valandų savaitėje. Gerai, kad mano sūnus jau imasi pavaduoti automobilių versle. Man pačiam patiktų per dieną golfauti, prie ežero palūdimy vartytis, bet reikia čia skirti laiką. Mano sekretorė apie 90% savo darbo laigo skiria muziejui. Va, ir šiandien turėjau du telefoninius pašaukimus iš Washingtono, turėjau korėjiečių parengime praleisti iki 12 valandos nakties. Reikia palaikyti ryšius. Esu vienas Chicagos miesto bibliotekos direktorių. Palaikome ryšį su laikraščiais, ypač vietiniais. Vis reikia ieškoti, ką jiems duoti naujo.

— Kiek kitų tautybių turi savo muziejus Chicagoje?

— Turi lenkai, negrai, pradeda organizuoti italai, vengrai. Turi šiokius tokius muziejus ukrainiečiai, kinai, švedai, bet visi maži. Iš didesnių — tai mūsų ir lenkų. Lenkų susietas su katalikų susivienijimu. Mes stengiamės visiems atstovauti, visus apimti.

— Kokiu planus ateičiai mezgate?

— Reikia galvoti apie platesnes patalpas. Reikia mums auditorijos su vietomis kokiems 500 žmonių. Planuojame naujas patalpas, kur būtų kambariai rašytojams, dailininkams, organizacijoms. Bet nesinori užtraukti didesnių paskolų, nes jų išmokėjimas sumažintų lėšas įvairiems projektams ruošti. Porą metų dar ruošimės, dairysimės geriausios vietos, o už penkerių metų gal ir ta svajonė išsipildys.

Dabar gi visus prašome siųsti kas tik kokius turi eksponatus. Reikėtų įrekorduoti viską, kas lietuviams būdinga. Mes nepriklausomai norime visus apimti. Mus visi remia, mes visiems norime patarnauti. Problema, kad ne visus įstengiame su eksponatų ir paramos prašymais pasiekti, bet susidomėjusių ir palankių ratas plečiasi, o muziejus auga ir kaskart plačiau pasiekia kitataučius, ne tik čia atsilankančius, bet ir ruošiant įvairias lietuviškas parodėles jiems prieinamesnėse vietose. Bendromis jėgomis visi geriau galėsime patarnauti lietuviškam reikalui, baigė pokalbį Sanley Balzekas.

Kun. J. Prunskis

Doma Šleževičienė, neseniai mirusi Chicagoje, pasižymėjusi labdaros darbais laisvoje Lietuvoje, ir išeivijoje nenuleido rankų: buvo ilgus metus nuoširdi Vasario 16 gimnazijos rėmėja ir rėmėjų būrelio vadovė.

Doma Slezevicienė, the wife of one of Lithuania's earliest Prime Ministers of the 1920's period, recently deceased in Chicago.

GRAŽUS TAUTOS DIENOS MINĖJIMAS ARGENTINOJE

Š.m. Spalio 12 d. Liet. Parapijos bažnyčioje 10 val. Šv. Mišios už mūsų Tautos kovotojus. Susivienijimo Lietuvių Argentinoje jaunuoliai-lės: R. Balčiūnas, Silvija Bakaitytė, Kristina Mičiudaitė ir A. Spreofico (Spreofikaitė) įnešė į bažnyčią Lietuvos ir Argentinos vėliavas. Buvo apsirengę tautiniais rūbais ir garbingai stovėjo prie vėliavų per šv. mišias. Kun. A. Steigvila atlaikęs mišias pasakydamas tai dienai pritaikytą pamokslą. Po mišių visi su skaitlingąja publika suėjo į parapijos sodelį prie pastatyto paminklo žuvusiems už Lietuvos laisvę.

Lietuvių parapijos mokyklos būrelis mokinių padėjo prie paminklo gėles ir pasakė tai dienai pritakytus eilėraščius, vadovaujant vyresn. seselei Angelikai. Po to buvusis ALOS Tarybos pirmininkas Aleksas Mičiudas paskaitė tos dienos proga pritaikytą paskaitą apie garbingą Lietuvos praeitį ir dabartinį jos likimą priespaudoje rusų. Juzė Valantinavičienė pasakė labai gražų, jaudinantį eilėraštį apie Lietuvą, prašydama Motinos Švenčiausios užtarti kenčiančią Lietuvą, ir kad suteiktų pagalbos atgauti Lietuvai laisvę. Pabaigoje buvo sukalbėta malda vadovaujant kun. Steigvilai ir broliui Pijui Gudelevičiui.

Šių metų Tautos Dienos minėjimas buvo gražus, jautrus, tinkamai atliktas su gan skaitlingu Susivienijimo Liet. Argent-je SLA ir Liet. Parapijos lietuvių patrijotų pritarimu ir meile.

- - -

Argentinos Lietuvių Organizacijų Spaudos Taryba—ALOST, rugsėjo 17 dieną išrinko naują ALOS Tarybos valdybą: Pirmininkas Juozas R. Stalioraitis; vicepirmininkas Zeferinas Juknevičius; Sekretorius Kun. Augustinas Steigvila; Antrasis sekr. Eugenija Burbirnė, ir iždininkas Juozas Šiušis. Atstovų susirinkimas įvyko Liet. parapijos patalpose.

Jz. Šiušis

Meninę programą atlieka: solistė J. Čekanauskienė ir pianistė R. Apeikytė.
— Soloist J. Čekanauskas and pianist R. Apeikis offered entertainment.
Foto L. Kantas

Santa Monikos Liet. klubo baliuje dalyvavo prezidento atstovas tautybių reikalams M. Kuropas ir į 27 distriktą kandidatas J. Dornan.
Iš kairės: dainavusi sol. J. Čekanauskienė, Dr. M, Kuropas, pianistė R. Apeikytė, A. Markevičius (užp.), Robert Dornan su žmona,

The traditional ball of the Lithuanian Club of Santa Monica, California, was attended this year (Oct. 9) by Pres. Ford's special assistant for Ethnic Affairs, Myron B. Kuropas.
Foto P. Jasiukonis

"LIETUVIŲ DIENŲ" ŽURNALO SUKAKTIS

1976 m. pradžioje suėjo 25 metai, kai Los Angeles mieste leidžiamas "Lietuvių Dienų" žurnalas. Tai sukakčiai atžymėti spalio 17 d. surengtas minėjimas-banketas Ambassador viešbučio Venetian salėje. Susirinko arti 200 LD skaitytojų bei rėmėjų.

Banketą pradėjo LD leidėjas A. Skirius ir pakvietė inž. Vytautą Čekanauską programos vedėju.

Pietūs buvo pradėti prel. J. Kučingio invokacija, pritaikyta progai.

Pagrindiniai kalbėtojai buvo Ignas Medziukas ir Bernardas Brazdžionis. I. Medziukas apžvelgė LD istoriją nuo pat įsikūrimo, plačiau paminėdamas buvusius redaktorius: Juozą Vitėną, Bernardą Brazdžionį, Dalilą Mackialienę ir kitus — angėl k. redaktorius ir talkininkus.

Bern. Brazdžionis tarė žodį apie spaudos misiją laisvėje, kalbą paįvairindamas nuotykiais iš savo 17 metų redagavimo darbo ir redakcinės kolegijos "virtuvės" rengiant naują žurnalo numerį. Vaizdžiai ir gyvai apibūdino kolegijos bendradarbius, "atsiminimus" nuspalvindamas lenkva bičiuliška šypsena.

Sveikinimo žodžius pasakė prie garbės stalo sėdėjusieji — buvę redaktorės Alė Rūta-Arbienė ir Dalila Mackialienė ir prel. J. Kučingis bei arch. Edm. Arbas. Taip pat Taip pat žurnalą ir leidėją sveikino įv. organizacijų pirmininkai. Raštu gauta eilė sveikinimų — iš Lietuvos Atstovybės Washingtone — Dr. S. Bačkio, pirmojo redaktoriaus J. Vitėno (kuris dabar dirba Amerikos Balse), taip pat iš konsulų JAV-se ir Kanadoje, be to, iš laikraščių — "Dirvos", "Keleivio", "Nepriklausomos Lietuvos", "Aidų" ir kt.

Skaitytojų vardu sveikino V. Kazlauskas, tardamas entuziastingą ir humoru pamargintą žodį.

Dėl laiko stokos daugiau sveikinimų žodžiu nutraukta, ir prieita prie meninės programos, kurią atliko pianistė R. Apeikytė ir solistė Janina Čekanauskienė.

Sužinojus, kad žurnalo leidėjui, Antanui Skiriui, tik prieš porą dienų suėjo 65 metai, dalyviai sugiedojo komp. B. Budriūno sukurtą ilgiausių metų tekstą "Valio, valio!"

A. Skirius perskaitė apie 40 Kalifornijoje gyvenančių skaitytojų sąrašą, kurie LD prenumeruoja jau 25 metus, ir jiems buvo įteikti atžymėjimo diplomai.

Po trumpo padėkos žodžio leidėjas Antanas Skirius baigė minėjimą.

KALIFORNIJOE GYVENĄ LD SKAITYTOJAI, KURIE PRENUMERUOJA ŽURNALĄ DAUGIAU KAIP 25 METUS

Juozas ir Ona Andriai, Adelė Casserly, Daumantas Čibas, Aleksandras Dabšys, Victor Dapšys, Dr. Mykolas ir Alena Deveniai, Vincas ir Ema D ovydaičiai, Stasys ir Stasė Damuliai, Pranas ir Monika Gasparoniai, Ant. Gulbinskas, Adolfas Jasiūnas, Dr. Vladas Juodeika, Kazys ir Jadvyga Karužos, Bruno ir Stasė Ketarauskai, Vincas ir Valerija Kazlauskai, Stepas Makarevičius, Feliksas ir Bronė Masaičiai, Dr. Jonas Naujokaitis, Liucijus ir Genovaitė Nefai, Juozas Miliūnas, Antanas ir Liuzija Mažeikai, Stasys J. Paltus, Lucy Padoris-Beach, Stasys ir Veronika Paplauskai, Kun. Viktoras Pavalkis, Augustinas Pranys, Vacius ir Nelė Prižgintai, An-Laima Ruigiai, L. Šešplaukienė, Kazys ir Salomė Šakiai, Jonas Šimonis, Juozas ir Marija Stankai, Bronė Starkienė ir Miltonas Starkus, Emilija Stirbienė, Zuzana Tiknienė, Juozas Truškauskas, Valentinas Varnas, Vaclovas Sviderskas, Frank Valuskis, Jonas ir Kleva Vidžiūnai, Peter ir Nellie Zounes.

Visiems, kurie atsilankė į minėjimą, išdalinti padėkos lapai; kitiems pasiųsti paštu.

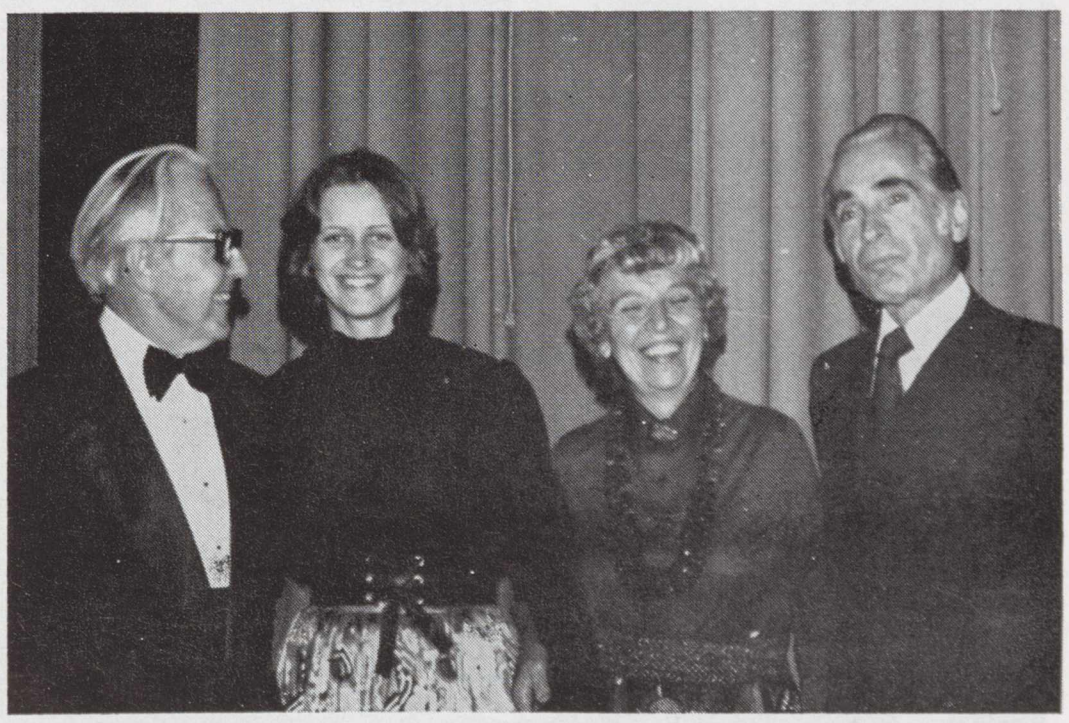

Clevelando skautininkių suruoštame, spalio 17 d., rečitalyje dalyviai. Iš kairės: akt. H. Kačinskas, pranešėja E. Giedraitytė, draugininkė S. J. Budrienė ir pianistas A. Kuprevičius.
At the musical recital organized by the Lithuanian Girl Scouts in Cleveland on October 17: E. Giedraityte, announcer; G. I. Budriene, soloist; A. Kuprevicius, pianist.

NUO KLAIPĖDOS IKI ČIKAGOS KELIAVO JO PARODOS

Dailininkas Bronius Murinas, akvarelistas ir tapytojas, g. 1906 m. rugpiūčio 31 Rygoje, yra nepriklausomos Lietuvos augintinis.

1929 m. baigęs Kauno Meno Mokyklą, 1932-35 m. meno studijas gilino Paryžiuje, Prancūzijoje, pasauliniame meno centre.

Grįžęs Lietuvon, savo jėgas skyrė pedagogikai ir tapybai. Mokė įvairiose mokyklose ir daug dirbo savo studijoje. Be to, mėgo bendradarbiauti spaudoje. Parašė knygas: Komponuojamasis piešimas; Piešimas iš vaikų aplinkos; Piešimas lentoje; bendradarbiavo Pedagoginiame metraštyje. Nuo 1930 m. priklauso Lietuvos Dailininkų S-gai.

LAIVŲ PRIEPLAUKA / Harbor **Dailininkas Bronius Murinas**

Dail. Bronius Murinas

Lietuvoje laimėjo I Žemės Ūkio Parodos premiją už žaislų suprojektavimą.

Savo darbų parodas dailininkas turėjo Klaipėdoje, dar laisvoje Lietuvoje, ir Chicagoje. Detroite, Clevelande, Los Angeles, Bostone ir k.

Jis yra laimėjęs keletą premijų lietuvių ir amerikiečių dailės parodose.

Dail. B. Murino sukaktuvinė tapybos paroda vyko Chicagoje, Čiurlionio galerijoje, ir turėjo didelį pasisekimą — ją aplankė daug žmonių, meno mėgėjų.

DAIL. V. VAITIEKŪNO 70 M.

amžiaus sukakties atžymėjimas ir meno parodos Čiurlionio galerijoje Chicagoje įvyko 1976 m. spalio 15.

Dail. Vladas Vaitiekūnas, g. 1906 m., Titonių k., Pašvitinio v., Šiaulių apskr., 1934 m. baigė Kauno Aukšt. Meno Mokyklą mokytojo-dailininko laipsniu.

Dėstė meno dalykus gimnazijose. Lietuvoje priklausė: M. K. Čiurlionio Brolijai; Lietuvos Dailininkų Sąjungai; Vokietijoje: Miuncheno A—Z Dailininkų Sąjungai; Amerikoje: Amerikos Lietuvių Dailininkų Sąjungai.

Vlado Vaitiekūno pav. "Ruduo mano kieme"/Autumn in my Yard.

Dail. V. Vaitiekūnas savo kūrybos parodos atidaryme Chicagoj, spalio 15. — Artist V. Vaitiekūnas at the opening of his exhibition in Chicago, Ill.

VIRŠUJE —
Tautos šventės ir Šiluvos Marijos minėjimo programą atliko jaunimas. Šventė vyko Šv. Jurgio bažnyčios salėje Clevelande.
APAČIOJE —
Tautos šventės ir Šiluvos Marijos minėjimas vyko Šv. Jurgio bažnyčioj Clevelande. Nuotraukoje organizacijos su vėliavomis eina bažnyčioje.
Tautos šventės ir Šiluvos Marijos minėjime Šv. Jurgio bažnyčioje Clevelande. Šv. Mišias atnašavo vysk. V. Brizgys, šalimais kunigai: A. Goldikovskis, J. Bacevičius ir kleb. B. Ivanauskas.

Foto V. Bacevičius

ABOVE—
Lithuanian National Day in honor of Our Lady of Šiluva was celebrated at St. George Church in Cleveland. Ceremonies were enacted by youngsters.
BELOW—
Lithuanian National Day festivities at St. George Church, Cleveland, were attended by organizations with their banners. High Mass was celebrated by the Most Rev. Bishop V. Brizgys and his assistants.

Clevelando skautija, švęsdama 25 metų sidabrinį jubiliejų, turėjo koncertą.
VIRŠUJ — Programos pildytojai sol. D. Mongirdaitė ir akomp. B. Smetonienė.
APAČIOJ — Clevelando skautai akademikai turėjo savo sueigoje iš Chicagos ASS. pirm. v. s.fil. V, Stakų (sėdi viduryje).
At a banquet concert the Lithuanian Scouthood of Cleveland commemorates its 25th anniversary. Above: Soloist D. Mongirdaite and accompanist B. Smetoniene.

Foto V Bacevičius

Clevelando DMNP parapijos rudens šventėje, spalio 10 d., gražiai pasirodžiusios "Grandinėlės" jaunosios gretos.
(Žemai) DMNP Clevelando parapijos rudens šventėje dainavęs "Ramovėnų" choras, vad. J. Kazėno.

Foto V. Bacevičius

A younger set of "Grandinelė" performers make their appearance at the autumn festival of the Lithuanian Catholic parish in Cleveland. (Below): The "Ramovenai" choristers also contributed to the autumn festival program.

se parodose ir suruošė individualių parodų: Milwaukėje — 1950; Kenošoje — 1951; Chicagoje — Lietuvių Auditorijoje — 1955. Čiurlionio galerijoje — 1958, Balzeko Liet. Kultūros Muziejuje — 1961, Čiurlionio galerijoje — 1966, savo studijoje — 1972, Detroite — 1974, Toronte — 1976, Clevelande — 1976, Čicagoje, Tautiniuose Namuose, Čiurlionio Galerijoje, Inc.

Dail. M. Šileikis apie V. Vaitiekūno kūrybos filosofiją rašo:

"Dailininkas Vladas Vaitiekūnas savo kūryba pasisako prieš objektyvės minties ir tradicinio meno paneigimą. Gal tik spėti galima, ar Vaitiekūnas buvo Čiurlionio įkvėptas, nes anksti pradėjo gilintis į gyvenimo folosofiją, simboliką ir teorinę kūrybą? Vaitiekūnas domisi senovės lietuvių gamtos gerbimo papročiais ir ieško jų pradų Artituose Rytuose. Jis gerbia Vydūno tautinio įsisąmoninimo idėją, kad, jeigu kas yra grynai savo, tas neturi svetimų dievų."

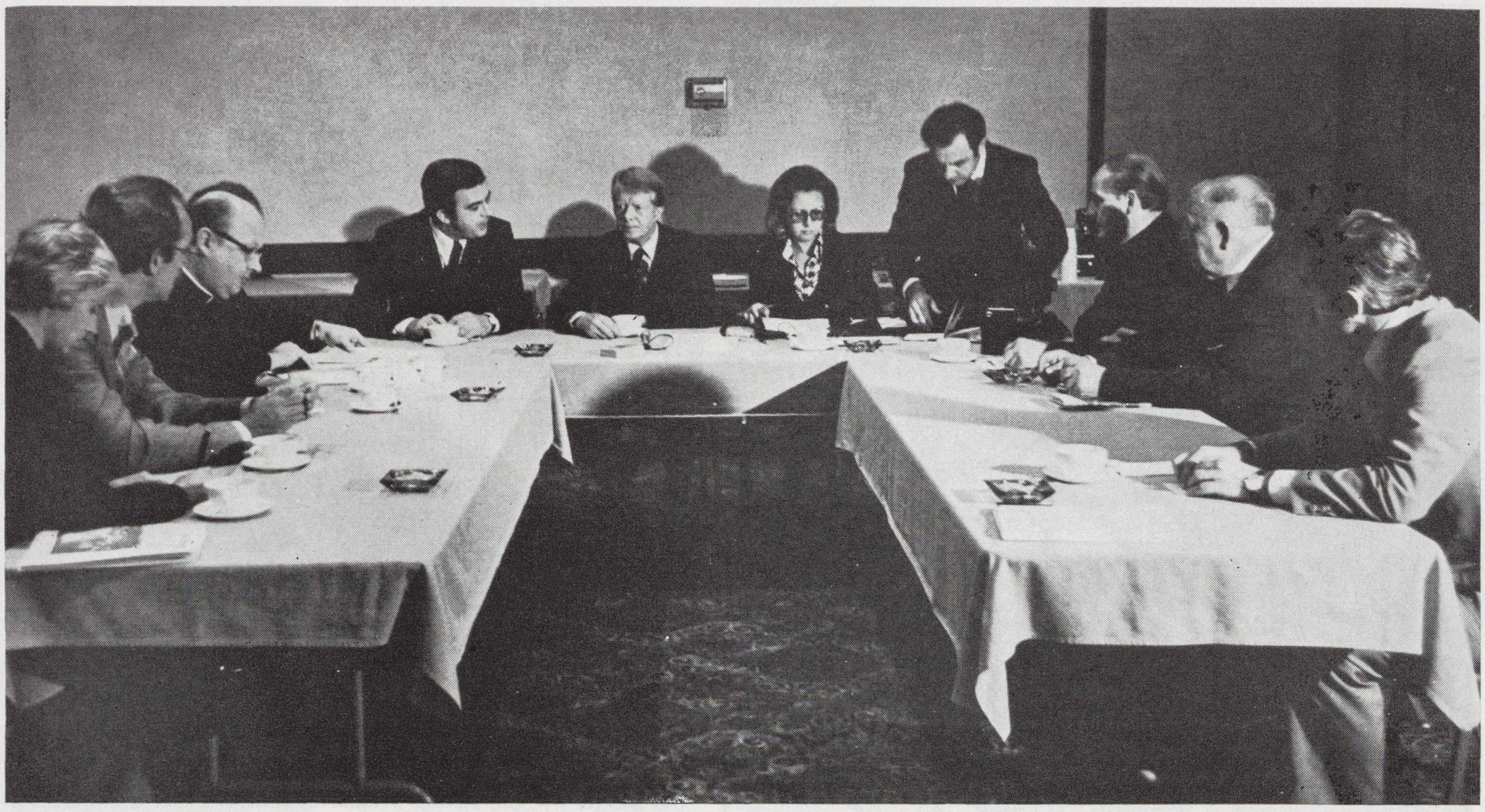

During the Presidential election campaign the Democrat nominnee, now President-elect, Jimmy Carter held a half-hour meeting with representatives of the Lithuanian Community USA, in Pittsburgh, on October 2.

Foto C. Čikotos

JAV Lietuvių Bendruomenės delegacija ir prezidentinis kandidatas Jimmy Carter, po pasitarimo, įvykusio spalio 2 d.,

WILL SUPPORT LITHUANIANS EVEN BETTER

When meeting with an audience of Lithuanian leaders Oct. 2 in Pitssburgh during his campaign tour and speaking on the Helsinki agreement, president-elect Jimmy Carter said that, if elected, he would tell the world that the Soviets have not lived up to their agreement to allow a freer interchange of ideas and visits between East and West.

"We can make this a public issue," he said. "The Soviet Union tries to put on an image in the rest of the world that they are liberalizing their attitude toward human rights and when we sit mute out of timidity and don't point (that) out . . . I think that we, in effect, say what they are doing is OK."

"This is what I hope to change next year," said Carter. ". . . we're going to stand up for these human rights; we're going to insist on a recognition of our voice in international councils . . ."

He had also criticized the Ford administration for not speaking up on behalf of 17,000 Lithuanians who petitioned the United Nations for greater respect for their human rights and religious and cultural freedom.

"I certainly believe that our own government, certainly within the United Nations . . . should have recognized the receipt of this hope for religious freedom—should have acknowledged it and should have made a public profession of support for it," Carter added.

"I personally believe that the Soviets would probably respect us more if we insisted on our basic principles in foreign and domestic affairs that relate to our own Bill of Rights, to our own Constitution and one of the main reasons that people have come to this country over a period of years."

Carter said that among the Soviet actions against ethnic minorities in Eastern Europe our government should protest, are: the jamming of Radio Liberty and Radio Free Europe, religious discrimination, currency restrictions and taxes on money sent to friends and relatives in Eastern Europe, and the continued censoring of publications from the West.

"I think that there is good opportunity for us next year, when we reach the time for the assessment of the Helsinki progress to point out in very strong terms that the Soviet Union has not lived up to the agreement to permit freer access of Eastern European citizens toward the Free World, nor has it given the individual human rights that ostensibly the Soviet Union had agreed to grant."

He added that, "for all practical purposes President Ford has removed himself from the decision making process of our country in foreign matters . . . Mr. Kissinger took over responsibility for being the spokesman for our nation in foreign affairs . . . This ought not to be."

"If I'm elected President, I hope to have some very competent people helping me in foreign affairs, but I will be the one responsible to you to carry out the commitment that I have made this morning—not some Secretary of State."

Carter added:

"I don't claim to know all the answers about your particular problems or about the problems of people who are looking for leadership but I'm eager to learn and I think that you will probably notice in the debate next Thursday night, and in my published statements extending over the past two years about the problems that you've raised this morning. It's not something that I've just adopted this morning to accomodate your group.

"But I do need your help and your support and I'll try my best not to ever disappoint you. I think that it will strengthen our country in the eyes of the Soviet Union and in the eyes of the world and in the eyes of our own people, if we had an unequivocal commitment to preserving human rights all over the world, within the Sofiet Union, behind the Iron Curtain, in countries that ought to be free and within the rest of the world as well.

"These principles have been abandoned to a substantial degree under Mr. Kissinger's leadership, but they'll be restored to the fullest extent that a President can restore them with the full backing of the Congress and the people when I become President."

"The Church and Human Rights"

Address to the Knights of Lithuania by the Most Reverend Joseph L. Bernardin Archbishop of Cincinnati

(Continued from Previous Issue)

As the bishops heard at the Maryknoll meeting on "Global Justice and Peace," the need to speak to the human rights issue can be measured by the way such rights are today still substantially violated. The violations run across the political spectrum, from countries on the left to countries on the right. The cases include both U.S. adversaries and allies. Faced with this reality, it is important to stress that the United States is not simply an impartial, uninvolved observer. When we fail to speak because our strategic or corporate interests are at stake, when we bargain away the human rights issue on the balance of power chessboard, then we are part of the human rights problem. We are not omnipotent, but we cannot claim we are impartial or impotent either. We have a measure of influence on human rights questions in the world; how we use that influence is not simply a tactical or technical issue but also a moral issue of the first order.

In no area of the world is the human rights question more complicated than in countries under Soviet control. The complexity is not about whether violations occur, but about the response which will be most effective from the Church, from other groups and from other governments. In the West today the power of Solzhenitsyn's pen combined with the process of detente has aroused new interest in the human rights issue in the Soviet Union and Eastern Europe. The issues involved in a sustained human rights strategy to support the people of Lithuania and others in similar situations are complex.

On the one hand, everyone wants to do what is reasonably possible to keep the nuclear peace between East and West; from this desire arises the movement of cooperation known as detente. At the same time, it is too high a price to buy cooperation at the cost of silence on human rights. Since the stakes between East and West are so high, there will be a continuing temptation to push the human rights issue off the agenda of concerns. This will hardly be done explicitly, but rather by stressing how little anyone outside the Soviet Union or Eastern Europe can do.

Yet we have towering voices like Solzhenitsyn and Amalrik, as well as voices closer to home like Simas Kudirka and Bishop Brizgys and Sister Marguerite (Margarita Bareikaite) with whom I met last fall, reminding us that we have not done all we can do. In spite of the complexity of the issues, I do not think we can ignore the voices which call us to symbolic and substantive solidarity with Catholics and others in Communist countries who suffer human rights violations.

What can be done? I claim no special insights, but I would suggest some diverse forms of action. One capacity the Church has is to be a network of communication in the world. The remarkable journal, **Chronicle of the Catholic Church in Lithuania,** published under the most dangerous and difficult circumstances, provides a flow of information to the outside world which should be heeded. Whether it is a matter of Church policy toward Lithuania or governmental policy, we should act in light of the facts. Journals like the Chronicle provide us with facts which must be considered by us all. A second form of Church assistance can be financial; it is my view that we should do more in this regard.

Governments now have a new mechanism of influence available with the signing of the Helsinki Accords. As you know, there has been substantial debate about the utility and value of these measures. Whatever the relative merits of signing these Accords were, they are now operative and should be used by the signers to call each other to account. U.S. policy toward Eastern Europe should be evaluated in part by the letter and spirit of what was pledged by East and West in the Helsinki agreement. An example of an issue which could be raised with the Soviet Union is the unconscionable increase on import duties imposed on relief packages and personal gifts to Lithuanians. I am told the duty is sometimes 900 per cent of the value of the gift. Such action does not contribute to the increased international cooperation pledged by the Soviets at Helsinki.

It would be possible to go on citing specific actions which governments, non-governmental groups and others can undertake to raise the level of respect for human rights in the international community, but I wish to focus my closing remarks on a less technical theme. The significance of the Catholic Church for those who suffer daily deprivation of human rights in Lithuania and other places around the globe cannot be measured solely in terms of the laws and policies we support or any influence we might have with governments.

People who suffer injustice, and are often cut off from contact with others, want more than anything else an assurance that they will not be forgotten. Their psychological need is a guarantee that the world will not smply go about it's daily business oblivious to their fate.

The community of the universal Church should be a sign of hope and a source of support for people in these situations. The doctrine of Catholic teaching which describes the Church as the Mystical Body of Christ has immence significance in this regard. St. Paul stated the case better than anyone else:

> For as the body is one, and has many members, and all the members of that body, being many, are one body: so also is Christ . . . And whether one member suffer, all the members suffer with it; or one member be honored, all the members rejoice with it. (I Corinthians 12:12-26)

These words state the content of our faith; we cannot forget those who suffer for the faith without denying the faith itself. Moreover, we do not simply believe this doctrine of the Mystical Body as a memorized truth. We celebrate and reaffirm our unity in the Mystical Body of Christ daily in the Eucharist. Because of what we believe as Catholics and because of what we do each day in the Eucharist, we are pledged not to forget these members of the body who suffer around the world. Our belief must take visible shape in action: in advocacy for human rights, in material assistance, in continuing communication and concern for our brothers and sisters in Lithuania.

I have come here today to say that their plight will be a continuing concern for me personally and I am sure for the Church in the United States.

National Republican Heritage Groups Council Co-Chairwoman Anna Chennault; Chairman Edward Derwinski, the Congressman from Chicago, and Elena Aldona Jurgela, a staffer from Washington, D.C.,

Respublikonų konvencijos Kansas mieste, Century klubo priėmime, iš kaiės: Anna Chennault tautybių Resp. Tarybos vicepirm., kongrsm. Edward Derwinski, pirm., ir sol. Elena Jurgėlaitė, kuri išpildė programą.

Aspects of Russification In Lithuania

Eyewitness Describes Colonial Practices

..Vladislovas Žilius, a noted Lithuanian painter, arrived in New York in June. He was allowed to emigrate earlier this year after a prolonged confrontation with Soviet authorities. (See "Lithuanian Days" May 1976. —Ed.) This is the account of his and his countrymen's experiences, published by "Elta" after the painter's arrival in the United States.

. . . My desire to leave goes back many years. I felt it already when, as a draftee in the barracks of Cherniachovsk (Koenigsberg-Kaliningrad area), I was forcibly acquainted with the Russian engine of destruction. Here we were being inculcated with a fanatical hatred of everything non-Russian; here we were being taught to hate and distrust our fellow-men; here I was frequently reminded that I was a fascist (?!) simply because I was . . . a Lithuanian, "and Lithuanians are all fascists."

Intellectuals? Shoot Them!

Major Guliayev, one of my cocmmanding officers, was profoundly convinced of this identity. He was also haunted by another specter—the intelligentsia. He had a solution for them: **streliat',** shoot them down everywhere and under any circumstances, in this case without any national discrimination . . .

Russian Carpetbaggers in Lithuania

Here is a frequent scene in Vilnius and Kaunas: strange types, mostly in groups, always dressed in lumpy quilted jackets and pants, two huge sacks across the shoulders, one in front and the other in the back, a suitcase in the right hand and some strangely shaped luggage in the left. These are the famous Russian **meshochniki** (carpetbaggers). Do not confuse them with beggars—they are normal Soviet citizens, and some are displaying rows of "victory" medals on their padded jackets. Some are **udarniki truda** (shock workers). They have come to Lithuania from all over the "wide Soviet fatherland" to do some thorough shopping. Once they reach Vilnius, they fan out all over the city. Their first question upon leaving the train is usually: **Gdie kolbasa?** (Which way to sausage.)

Lithuanian History Suppressed

The Russians have also solved the problem of Lithuania's history in a most efficient manner. The officially approved history of Lithuania begins in . . . 1917. Anything prior to that is not to be publicized. In past years, the occupation government used to tolerate commemorations of the 1863 revolt (Lithuanians and Poles against Tsarist Russia. Elta), but today this is out. Whoever mentions such dates and events, is accused of "inimical agitation against the great Russian nation." Any mention of Independent Lithuaia is taboo, no matter what one might say about it. Such words as "freedom" or "Lithuania" irritate the army of "stool-pigeons" in any context and make them suspicious.

Any mention of the powerful medieval Kingdom of Lithuania, or Lithuania as a partner in a Commonwealth with Poland, carries considerable dangers. Such a thing did not exist, it could not have existed. The map of 16th century Lithuania, still hanging in the Vilnius Museum of Ethnography, drives guests from Moscow into fits of hysteria. And these are members of the Russian intelligentsia, because the perennialy drunk Russian proletarians do not visit museums. How many historic documents about Lithuania's past are rotting away in the closed sections of the Museum—their exhibition is not permitted. Finally, the teaching of Lithuania's history is forbidden in Lithuania's schools.

Russian Chauvinism in Bloom

The Great Russian chauvinism is supported and maintained by communist organs and institutions. Russia newcomers in Lithuania are allowed to mock Lithuanians in their language.

Several thousand Russian families are brought annually to the larger Lithuanian cities and are given apartments and jobs out of turn. A Lithuanian, for example, may have been living in Vilnius for 10-15 years and still not have an apartment, and this is considered quite normal. But a nomad from Russia must be provided with an apartment immediately—at the expense of the Lithuanian who is beginning to feel homeless in his own land. The newcomers are arrogant. Quite consciously, it is the uneducated, criminal element that is chosen for import to Lithuania.

Methodic Russification in Progress

Plants and factories are being methodically russified. The leading personnel is composed of Russians. The following agencies have been completely russified in Vilnius, Klaipeda, Panevezys, Siauliai and, partly, in Kaunas: all lower rank service establishments, housing boards, bus and railway stations, post offices, militia. In some places, Lithuanians are appointed to executive positions for decorative purposes, but their deputies are, as a rule, Russians who wield factual power. This rule is especially observed in the entire Party administration of Lithuania as well as in the puppet government, where Griskevicius performs purely marionette functions in the shadow of Charazov.

When a Lithuanian comes to a city from the provinces, he faces a strict KGB-supervised registration system. To settle in a city legally, one is required to have 13 square meter living space and a proof of a job in that city. But if a Lithuanian does not have a registration stamp in his passport, he cannot get a job—and without an employment stamp he cannot register for housing. Russians are spared such bureaucratic excesses.

Centers of Russification Established

With the support of the late Party Secretary Snieckus and of the present one, Griskevicius, centers of Russification are being established in Lithuania. The town of Elektrenai was built to service the Vievis power plant. The servicing could be done by Lithuanians, but the town was built expressly to settle Russians. Almost 100 per cent of the population of the town are Russian. The Lithuanian language is rarely heard there. The town is rapidly expanding, thanks to the constantly arriving new "specialists" and their relatives. The wave of rapes, robberies and murders is spreading rapidly through the area and is reaching neighboring towns. In vain does the militia search for culprits after a routine robbery or a murder in Vilnius or Kaunas—they have been relaxing at home. in Elektrenai, for quite a while already. That's where the new generation is growing and successfully taking over the "revolutionary" experience of their parents. Similar centers are rising rapidly in Kedainiai, Mazeikiai and elsewhere (without even mentioning Vilnius, Kaunas and Klaipeda).

Lithuanians—Cannon Fodder for Russian Army

Each year some 100,000 young Lithuanians are drafted into the Russian army, for an experience in dehumanization. Frequently, they are forced to participate in dirty Russian terrorist operations. Many Lithuanians did not come home from Hungary in 1956, some failed to return from Czechoslovakia in 1968, others are perishing along China's borders today. Baltic draftees constituted a sizeable portion of the Soviet Russian army units that perpetrated the pogrom in Czechoslovakia in 1968. This serves the purpose of inciting non-Russian nations against each other. It is better for Moscow if the Czechs or Hungarians will think that the Lithuanians, Estonians and Latvians are also their enemies.

Lithuanians who manage to pass the extremely thorough KGB screening and succeed in going abroad with a tourist group, are strictly forbidden to say that they are Lithuanians from Lithuania. Their instructions allow them to introduce themselves as tourists from the Soviet Union—literally, "we are Soviet tourists." Each of these groups is accompanied by KGB guides both from Moscow and from Vilnius.

E. Sevela, **Truth is for Strangers.** A Novel About a Soviet Poet. Translated from the Russian by Antonina W. Bouis. Doubleday & Co., Inc. 1976. 210 p. Kietais viršeliais. Kaina $6.95.

Red. prierašas. LD knygynas yra užsakęs šio romano tam tikrą kiekį egz. platinimui; užeikite į LD knygyną arba kreipkitės laišku.

LITHUANIA IN PHILATELY (II)

By A. BERNOTAS

GUDAI (Belorussians)

Jau slavai sukilo nuo Juomariu krasto
Pavasaris eina Karpatu kalnais.
(Hey, the Slavs are uprising on the shores of the Black Sea,
And the spring is moving upon the Carpathian Mountains.)

Thus sang prophetically the resurgence poet of modern Lithuania, Maironis, foreseeing how the resurrection of nations was spreading

not only among the oppressed ones of the Carpathian Mountains, but also those beyond, on the shores of the Black Sea. The poet's prophecy came true, events led to the First World War and therewith crushed were the once mighty empirers of Russia, Germany, Austria-Hungary. They had to release a number of enslaved nations who had risen against the oppressors and launched a victorious struggle to recreate their independence.

Among others, Lithuania, too, took advantage of the historic opportunity and soon could declare her independence—on February 16, 1918—followed similarly by Estonia on February 24, 1918, and by Latvia on November 18, 1918. These three Baltic nations very soon were followed by their neighborly **gudai.** Only that it was not enough for them to declare their independence, as it had to be actively defended from various enemies for a number of years.

The neighborly **gudai** (a mixture of Russian, Ukrainian and Polish), living south-eastward of Lithuania, were slavs who called themselves 'belarus.' By Lithuanians their country is called Gudija or Belarusija (In English, Belorussians or literally, White Russians.) The territory of ancient Gudija had been included into the Lithuanian State since the 13th century. The country was governed by the Lithuanian rulers themselves or by their selected confidential sub-governors. In Gudija the same laws became prevalent as in Lithuania proper. Only since the 18th century the Russian tsars and emperors began to annex White Russian lands piece by piece to Muscovy and finally during the partitions of 1772 and 1793 of Lithuania and Poland, they occupied the entire territory of White Russia. During the last partition of 1795, Lithuania herself was occupied by tsarist Russia.

When World War I was coming to an end and part of White Russian territory was occupied by the German armies, the White Russian national council (RADA), gathered in the capital city of Minsk, on March 25, 1918, and declared the creating of an independent Republic of Belorussia. Lithuania was the first state to recognize the new republic. When in Belorussia itself difficulties arose in organizing government offices, aid came from Lithuania, where even several regiments for the Belorussian Army could be raised, who subsequently participated in Lithuanian freedom fights, too. In the Lithuanian government there was even a minister for the White Russian affairs, Mr. Juozas Varanka.

This was at the time the Bolshevik armies were subduing all internal opposition and launching an offensive westward, aiming to occupy not only Slavic lands, but Poland, too, as well as parts of Lithuania and Latvia. By the end of 1918 the entire territory of White Russia was occupied by the Bolsheviks and incorporated into the Soviet Union as the Socialist Republic of Belorussia.

By the peace treaty concluded between Poland and the Soviet Union in Riga, March 18, 1921, Belorussian lands were divided between Russia and Poland. Besides, Poland also achieved all the ethnographic Eastern Lithuanian lands then, as having a major element of Belorussian inhabitants. Thus Lithuania was deprived of the cities of Gardinas, Lyda and Asmena.

During World War II, Belorussia was occupied by the German armies again, but in 1944 it was liberated once more and proclaimed independent, but restored to Belorussian SSR status. Included within its boundaries were some of the lands recovered from Poland, also, however, some lands inhabited by Lithuanians.

In 1918 the new formed Belorussian Republic had not managed to organize all of her administration offices. There was not even a postal service. Though there were some stamps issued, experts believe they were printed on somebody's personal initiative and never put to use.

For illustration we give here a stamp, depicting a couple of **gudai** in their national costumes. These stamps were issued on orders of General Bulak-Bulachovic, commanding officer of the Belorussian army corps. They were designed by Latvian artist, R. Sarrinsch, and prinnted in 1920 in Riga.

———(Ed. note: As can be glimpsed from the above article, the relations of Lithuania and Belorussia go far beyond and deeper into history than can be suggested from an aspect of philately. Some further points to be mentioned could be—the felicitous development of their independent, even westernized, nationality that the Belorussians reached since their association with Lithuanians. A long-time protection was provided them from Mongol, Tartar, Muscovite assaults, with no interference in their religious affairs or social order by the protective Lithuanians. Culturally the interaction was mutual, what to many a Muscovite gave the notion to call **Gudai** by the name of "Lithuanian Russian language . . . Postwar Belorussia has even been accepted as a charter member of the United Nations Organization at San Francisco in 1945.)

Western Catholics Urged To Support Lithuanians

(From "Persecution In Lithuania," by Richard J. Krickus, COMMONWEAL, July 16, 1976.)

Whatever the sensitivity of the Soviet Union to opinion outside its borders, Western Communists will not press Moscow to provide greater religious liberties to Catsolics in the USSR unless Western Catholics mount a serious protest campaign against anti-Catholicism in the Soviet Union. The Lithuanian Catholics are only asking (the) government to allow them to enjoy their religious liberties which the letter of the Soviet law guarantees. This is a goal Catholics in tse West should champion. Moreover, even those who question the feasibility of such an effort cannot ignore the fact that American Catholics living in a free and open society have a moral obligation to speak out against anti-Catholic oppression in the Soviet Union. And those who fear that such a campaign will endanger detente should remember that the Soviet government, and not the Catholic militants, have violated Soviet law guaranteeing the right to practice religion of one's choice. Finally, it is the Soviet government, not the editors of the **Chronicle of the Catholic Church in Lithuania,** who have ignored the United Nations' Declaration on Human Rights. (Elta)

LITHUANIANS IN THE NEWS

Miss Elena Aldona Jurgela, a third generation American, for the first time at any major political convention, sang Lithuanian and American music to the accompaniment on accordian by Tony Carachi of the Italian Combo. Elena said this was her first experience at singing solo parts to the accordian accompaniment. There was also a Mexican Dueto Acapulco.

Miss Jurgela, a native New Yorker, sang with the Maryland University Madrigals and with that university's opera, including two appearances at the White House where she sang solo at President Johnson's receptions for the Chancellor of West Germany and the President of Paraguay. Later she sang with the Civic Opera of Boulder, Colorado, and Sheraton Dinner Theater, and Theater-in-the-Park.

Slides of M. K. Ciurlionis Work

To celebrate the centennial of M. K. Ciurlionis' birth, a special slide collection of his works was made. It was shown at the Museum of Contemporary Art in Chicago. The collection consists of 150 individual B. K. Ciurlonis' works, beginning with his earliest works, the funeral cycle (1904) and including his latest works, such as the Zemaiciu Cemetery (1909). The collection includes most of his known cycles: the triptychs, diptychs, and sonatas.

The works of the celebrated Lithuanian artist, M. K. Ciurlonis, are rarely available as reproductions, let alone as slides. The above mentioned collection of slides is now being made available to the general public. The slides are 35mm in size and are made on Kodak color film. Those interested in obtaining all or part of the set please inquire at: Ciurlionio Darbu Skaidres, 6721 S. Rockwell, Chicago, Ill. 60629, USA.

Administracija rašo —

GARBĖS PRENUMERATORIAI

A. Ambrazas, Euclid, Ohio; Iz. Bartkus, San Francisco, Calif.; B. Macijauskienė, Pt. Pleasant Beach, N. J.; W. Maker, CA; J. Rudvalis, Carlsbad, Calif.

S. Pacevičius, Toronto, Ont.
C. Shimkus, Hartford, CT
Kun. E. Statkus, Grand Rapids,
Vytautas Dambrava,
A. Razutis, Los Angeles, Calif.
L. Ragas, D. D. S., Bloomingdale, Ill.

A. Braškys, Sudbury, Ont., Canada.

E. Mickeliūnas, Richmond Hill, N. Y.
J. Mulokas, Chicago, Ill.
A. Pocius, Elizabeth, N. Y.

Rev. P. Sabulis, Waterbury, Conn.
M. Shalins, Woodhaven, N. Y.
D. Surantas, MD, Rockford, Ill.
Vysk. Antanas Deksnys, Roma, Italija.
L. Baltušis, Downey, CA.
J. Dėdinas, MD, Elmhurst, Ill.
Msgr. J. Karalius, Shenandoah, Pa.
A. Musteikis, Lariat Motel, Fallon, NV.
C. Oksas, Chicago, Ill.
V. Šaras, Los Angeles, Ca.
V. Vidugiris, Palos Verdes, Ca.
Dr. P. Atkočiūnas, Cicero, Ill.
K. Auštkalnis, Eugene, Ore.
J. Čiurlionis, Phoenixville, Pa.
P. Gylys, Olympia, WA.
A. Kantvydas, Toronto, Ont., Canada.
Dr. J. S. Kriaučiūnas, Toledo, OH.
P. Kudeikis, Toronto, Ont., Ca-
A Kudirka, Union, N.J.; G. Okunis, Flushing, N.Y.; J. Vitėnas, Washington, D.C.
nada.
A. M. Macarus, Hager Shores, MI.

LD PAREMTI AUKOJO:

$65 — Bronė Gajauskienė.
$60 — Ignas Medziukas.
$50 — American Lith. Club, Santa Monica, Inc.
Po $25 — Edm. Arbas, J. ir E. Butkai, Prel. J Kučingis, LB Jaunimo Ansamblis, LA, Lith. Catholic Alliance, L. A., Los Angeles Dramos Sambūris, B. D. Mackialai, Dr. J. Naujokaitis, Juozas Truškauskas.
Po $20 — D. Čibas, S. ir E. Liseckai, A. Markevičius, B. Starkienė.
Po $10 — L. Beach, J. Dzenkaitis, F. Speecher.
Po $5 — A. Aliciauskas, C. Krusinskis, W. Maker, A. Stapulionis, E. Swetik, A. Valys.
Po $3 — V. Gaidelis, M. Sarauskas.
$2 — B. Galinis.
$1 — C. Gordon.
Visiems aukotojams širdingiausiai dėkojame. Adm-ja

SVEIKINIMAI IR LINKĖJIMAI

Lietuvių Dienų žurnalo leidėjui p. Antanui Skiriui:

Jūsų leidžiamo žurnalo 25 metų gyvavimo proga nuoširdžiai sveikiname. Linkime daug sekmingų metų ir toliau klestėti lietuviškos spaudos eilėse.

Los Angeles Dramos Samburis.

: : :

AMERICAN LITHUANIAN CLUB
Santa Monica, Inc.

LIETUVIŲ DIENŲ žurnalo leidėjui p. Antanui Skiriui:

Sveikiname *Lietuvių Dienas* sulaukusias 25 metų amžiaus ir įnešusias didelį įnašą mūsų kūlturinėje veikloje.

Jų leidėjui p. Antanui Skiriui, dėkodami už jo pasišventimą ir ištvermę, linkime dar ilgus metus tęsti šį prasmingą ir svarbų darbą.

Santa Monikos Amerikos Lietuvių Klubo vardu:
Albinas Markevičius, Pirmininkas.

: : :

Gerb. Antanui Skiriui:

Istorikai, kurie rašys lietuvių išeivijos istoriją, bus labai dėkingi L.D. leidėjui Antanui Skiriui už taip gausios medžiagos sutelkimą žurnalo puslapiuose ir skaitlingose iliustracijose iš lietuvių veiklos.

Šia 25 m. L.D. jubilieiaus proga sveikiname *Lietuvių Dienų* žurnalo leidėją Antana Skirių, švenčiantį 65 m. amžiaus sukaktį. Linkime gerb. jubiliatui, kad aukščiausias laikytų jį sveiką ir energingą.

Jonas ir Elena Butkai.

: : :

Lietuvių Dienoms ir Leidėjui P. Antanui Skiriui:

Nuoširdūs sveikinimai *Lietuvių Dienų* žurnalo sidabrinės sukakties proga. Daug sekmingų metų žydėjimo mūsų spaudos gretose.

Lietuvių Fondo Los Angeles Valdyba

: : :

LIETUVIŲ DIENŲ žurnalo 25-riu metų SIDABRINIO JUBILIEJAUS proga Lietuviu Inžinierių-Architektų Sąjunga ALAS su pagarba širdingai sveikina ir linki ilgiausių metų.

Lietuviška išeivija šiandien su pasididžiavimu žiūri į lietuvius profesionalus, kurie yra įmynę gilų pėdsaką ne tik lietuvių kultūriniame gyvenime, bet taip pat ir gyvenamų kraštų mokslinėje ir kultūrinėje srityje. Jūsų žurnale tie išskirtiniai laimėjimai buvo ne kartą paminėti.

Kai savieji mėgina kartais nuvertinti savuosius iškilusius profesionalus pasikliaudami svetimųjų menkavertiškumu, *Lietuvių Dienos,* kaip vaizdinis išeivijos lietuvių gyvenimo veidrodis per savo ėjimo 25 metus skyrė nemaža dėmesį ir lietuvio profesiniams laimėjimams atžymėti.

Linkime LIETUVIŲ DIENOMS sulaukti auksinio jubiliejaus!

Edmundas Arbas
ALIAS Amerikos Lietuvių Inžinierių-Architektų Sąjunga,
Los Angeles Skyrius.

BALTIC BAKERY

Juozas ir **Aldona Ankai** — savininkai

4627 So. Hermitage CHICAGO, Illinois 60609 Telef. (212) LA3-1510

ir

2616 W. 69 Street, Chicago, Ill. 60629
Telefonas: (312) 737-6784

Siunčiame duoną ir raguolius į visas Amerikos dalis.

TAUPYKITE DABAR

Pas mus ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekviename skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

UŽ CERTIFIKATUS MOKAME:

7¾%—6 metų su $1,000, minimum
7½% — 4 metų su $1,000, minimum
6¾% — 30 mėn. su $1,000, minimum
6½% — 1 metų su $1,000, minimum
Savings insrd. to $40,000 by FSLIC

Vėliavos duodamos nemokamai. Pradėjus naują taupymo sąskaitą, gausite vieną amerikietišką ir antrą pagal savo pasirinkimą su stovu.
Kitos dovanos duodamos sąskaiton įdėjus atitinkamą sumą.

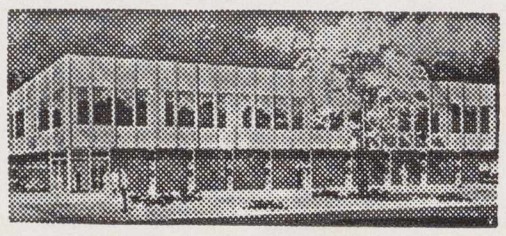

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAUSKAS
sekretorius
Tel.: (312) 656-6330 Ir 242-4395

"LIETUVIAI AMERIKOS VAKARUOSE"!

Siųskite metinę prenumeratą $5.00

adresu:

"Lietuviai Amerikos Vakaruose"
4364 Sunset Bld., Los Angeles, 90029.

Galima LAV užsisakyti ir patelefonuojant — NO 4-2919.

Užsakykite LAV savo giminėms bei draugams, gyvenantiems rytinėse ir vidurio Amerikos valstybėse, tegu susipažįsta su mūsų veikla ir gyvenimu.

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

High Dividend Rates
Accounts

Insured to $40,000 by FSLIC

47th & Rockwell St., CHICAGO, Illinois 60632

94th & Roberts Rd., Hickory Hills, Ill. 60447

Books of Interest

VYTAUTAS THE GREAT, Grand Duke of Lithuania, by Dr. Joseph B. Končius. History of Lithuania from King Mindaugas (1252) to to the end of the reign of Vytautas the Great (1490). 214 pages and a map. Price: $3.00
Hard cover $4.00

THE GREEN OAK. Selected Lithuanian poetry. Edited by Algirdas Landsbergis and Clark Mills. Published by Voyages Press, 1962. 118 pages. Price: $5.00

LITHUANIA 700 YEARS. By Albertas Gerutis. Includes 1)The Origins of the Lithuanian Nation, by J. Puzinas; 2)Lithuania to World War I, by J. Jakštas; 3)Independent Lithuania, by A. Gerutis; 4) Lithuania's Resistance, 1940-52, by A. Budreckis; 5) Liberation attempt from abroad, A. Budreckis; 6) The prospects of Lithuanian Liberation, by S. Lozoraitis. 475 p.p. 1969. Price: $12.00

Available at
"Lithuanian Days" Publishers
4364 Sunset Boulevard
Hollywood, Calif. 90029

LIETUVIŲ DIENŲ
žurnalo ir knygų
PLATINTOJAI
J. A. V-se

Brooklyn, N. Y. — "Darbininko" adm-ja.
So. Boston, Mass. — S. Minkus
Chicago, Illinois — Balys Brazdžionis, **'Parama', 'Marginiai', 'Terra' Gifts** International.
Cleveland, Ohio — J. Žilionis
Detroit, Mich. — St. Anthony's Parish Library.
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.
Putnam, Conn. — Immaculata Conception Convent.
Rochester, N. Y. — A. Sabalis.
Waterbury, Conn. — "Spauda".
Woodhaven, N. Y. — "Romuva".

Anglijoje
Kew, Surrey — "Dainora".
Bradford, Yorks — Kun. J. Kuzmickis.

Australijoje
Adelaide, Edwardstown — A. Kubilius.
Melbourne - St. Kilda — F. Sodaitis
Sydney — Kun. P. Butkus.
Glen Osmond, S. A. — E. Reisonienė.
Mirren, S. A. — J. Rupinskas.

Italijoje
Roma — Mnsgr. V. Mincevičius.

Kanadoje
London, Ont. — A. Puteris
Toronto, Ont. — V. Aušroras, A. Kuolas, P Misevičius,
Montreal, Que. — P. Rudinskas, (Parish Library)

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMOS,
kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Los Angeles, Calif.
KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS
LITHUANIAN MELODIES
Stotis KTYM, banga 1460 AM
Šeštadieniais 12:30 — 1:00 p. p..
Išlaiko L. Radijo Klubas. Pirm. J. Mitkus, 2610 Griffith Park Blvd., Los Angeles, CA 90039 — Tel. (213) 662-6591

Baltimore, Md.
"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima Marylande ir Washington, D.C.
Sekmadieniais 10 — 11 val. ryto
per FM radijo stotį WCAO 102.7 mgcl.
Programos vedėjai: **Albertas Juškus,**
4515 Wilmslow Rd., Baltimore, Md. 21210
Tel.: 366-4515
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave., Baltimore, Md. 21227; Tel.: 242-1779

So. Boston, Mass.
Lietuvių Radijo valanda
LAISVĖS VARPAS
Sekmadieniais 11 — 12 val. priešpiet.
AM 1430 klc iš WWEL radijo stoties
Medford-Boston, Mass. 02155
Petras Viščinis, vedėjas,
173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: 586-7209

LIETUVIŲ RADIJO KORP. PROGRAMA
Seniausia liet. radijo programa Naujojoje Anglijeje, veikianti nuo 1934 m. bal. m., vedama **Stepono ir Valentinos Minkų,** girdima **sekmadieniais 1 val. — 1 val. 30 m**
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzika, dainos ir Magdutės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127
Telefonas: AN 8-0489

Chicago, Illinois
SOPHIE BARCUS
RADIJO ŠEIMOS PROGRAMOS
7 programos savaitėje
Pirmad. ir penktad. — 11 val. ryte;
šeštad. ir sekmad. 8:30 — 9:30 ryte
Visos programos iš WOPA 1490 klc A. M.
Programos vedėja Aldona Daukus-Barkus.
Transliuojama iš nuosavos studijos.
WOPA stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood, Chicago, Ill. 60629
Tel: HEmlock 4-2413.

MARGUTIS
Laikinai neveikia

Nauja lietuviška radijo programa pradėta birželio 4 d.
LIETUVOS AIDAI
Kiekvieno penktadienio vakarą 10-11 val.
WOPA Stotis — 1490 AM banga
Veda Kazė BRAZDŽIONYTĖ, 2646 W. 71st St. Chicago, Ill. 60629 Phone 778-5374

LITHUANIAN RADIO FORUM
Bi-Lingual Civic program in English and Lithuanian
Produced by **Anthony J. RUDIS**
Listener Participation Program
PHONE 445-6842 and ask a question
Sundays 2 to 3 PM
WXRT-FM 93.1 MHz.
Address: 9339 S. Oakley Chicago, Illinois

Cleveland, Ohio
Lietuvių Radijo Programa
TĖVYNĖS GARSAI
Girdima penktadieniais 8—9 val. vakaro
per WXEN-FM stotį 106,5 mc..
Vedėjas **Juozas Stempužis.**
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Telef.:: 382-9268.

Detroit, Mich.
LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIJO VALANDA
WMZK-FM banga 98 mc
Pirmadienį — trečiadienį — penktadienį
nuo 8:00 iki 9:00 vakare
Programos reikalais kreiptis: Albert Misiunas, 2483 Woodmere, Detroit, Mi 48209, tel. 841-3026; Algis Zaparackas, 4120 Yorba Linda Dr., Royal Oak, Mi 48072, tel. 549-1982.

LIETUVIŠKAS BALSAS-LITHUANIAN VOICE
WQRS-FM stotis. Banga 105.1 mc.
Sekmadieniais 8:25 — 905 val. ryto
Išlaiko Radijo Klubas.
Klubo pirm. **Vacys Urbonas.**
17175 Gaylord Ave., Detroit, MI 48240
Telefonas: 537-9642

Hartford, Conn.
"TĖVYNĖS GARSAI"
Connnecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė
WRYM AM 840
Kiekv. sekmadienį 4:15 — 5:15 val. p. p.
Programos vedėjas **A. Dragūnevičius.**
273 Victoria Rd., Hartford CT 06114
Telefonas: CH 9-4502.

New York - New Jersey
"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" radijo valanda
girdima kiekv. šeštad. 4 — 5 val. p p.
iš New Yorko stoties WEVD — 1330 klc.
ir 97.9 meg. FM.
Direktorius **Jokubas J. Stukas,**
1467 Force Dr., Mountainside, N.J. 07092
232-5565. (Code 201)
Kultūrinė lietuvių radijo valanda anglų k.
per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM
pirm. 7:30 — 8:30 v. v. — 89.5 mg
Vedėjas **J. J. Stukas.**

"LAISVĖS ŽIBURYS"
Girdima **kievieną sekmadienį**
nuo 9 iki 10 val. ryto
iš WHBI stoties 105.9 FM banga.
Adresas: Romas Kezys, 217-25 54th Ave.
Bayside, N. Y. 11364
Telefonas: 229-9134

Philadelphia, Pa.
Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
BENDRUOMENĖS BALSAS
Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 1:30 iki 2:30 p. p.
Kultūrinės apžvalgos, žinios, vietos kronika, muzika ir skelbimai.
Programas tvarko ir praveda redakcinis kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas"
1203 Green St., Phila., Pa. 19123.
Telefonas: PO 5-0932.

Pittsburgh, Pa
The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. — WPIT - 730 klc.
Sekmadieniais 12 val. — 1 val. p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir Gertruda Dargiai.
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill R.. Pittsburgh, Pa. 15216

Rochester, N. Y.
DAINOS AIDAS
Sekmadieniais 9:00 iki 9:30 val. iš ryto.
Stotis: WXXI-FM 91.5 MC
Išlaiko: Lietuvių Radijo Klubas.
Klubo valdyba: **Al. Gečas,** pirm., **R. Kiršteinas,** vicepirm., **J.Krokytė,** sekr., **Rūta Ilgūnaitė,** ižd., **L. Laukaitienė,** narė.
Adresas: 320 Durnan St., Rochester, NY 14621

Waterbury, Conn.
LIETUVIŲ RADIJO PARTIJA
WBRY, Waterbury, 1590 kilocysles.
Kiekvieną šeštadienio vakarą 6:10—7:00
Programos vedėjas ir direktorius
John D. Adams (Adomaitis).
5 Harriet Ave., Waterbury, Conn. 06708
Telefonas: 753-8898.

Montreal, Canada
LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS
Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. v.
CFMB stotis — Banga 1410.
Programos vedėjas **L. Stankevičius.**
1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada
Telefonas: 669-8834

Toronto, Ont., Canada
TĖVYNĖS PRISIMINIMAI
7 radijo programos savaitėje
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio
4 — 5 val. p. p.
Trečiadienį vak. 7 — 8:15 v. v.
Šeštadienį 3 — 3:30 val. p. p.
Visos programos transliuojamos iš Toronto stoties CHIN, banga 101 FM
Programos vedėjas Jonas **R. Simanavičius.**
175 Parkside Dr., Toronto 3, Ont.
Telefonas: 534-1274.

Roma, Italia
ROMOS RADIJAS
Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min. iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku, 41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas **Dr. J. Gailius.**
Circonvallazione NOMENTANA 162.

Vatikanas, Italia
Programa transliuojama 8 kartus savaitėje.
Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku
ir kiekv. vakarą 20:15 - 20:30 Lietuvos laik.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas **Kun. Dr. V. Kaziūnas.**
Adresas: Sezione Lituana, Stazione Radio CITTA DEL VATICANO.

LIETUVIAI TELEVIZIJOJE
Įsteigta 1966
WCIU - TV Channel 26
Sekmadieniais 8:30
5845 So. Oakley Ave., Chicago, Ill. 60636
Tel. (312) 778-2100
Tollius Šlutas, vald. pirm.

IŠ "LIETUVIŲ DIENŲ" ŽURNALO 25 METŲ SUKAKTIES MINĖJIMO 1976. 10. 17.